

საბა საქართველოს კათოლიკეთა ყოველთვიური მაცნე

№4
აპრილი
2008

ქრისტე აღდგა!

ეპისკოპოსის სააღდგომო მილოცვა

მრავალ აღდგომას დაესწარით!

მოგმართავთ უფლის სახელით, ძვირფასო ძმებო და დებო, ვისურვებთ მშვიდობასა და სიხარულს! მიიღეთ ჩემგან ეს მილოცვა, თუმცა ჩვენს ირგვლივ არსებული უამრავი პრობლემის გამო დღესასწაულს თითქმის ვერ ვგრძნობთ. მოგეცეთ ძალა, რათა წინ აღუდგეთ ყველა იმ პრობლემასა და სირთულეს, რომელიც ყოველდღიურად ეხება ჩვენს ოჯახებს: მრავალგვარი სნეულება, სხვადასხვა განსაცდელი, სიღარიბე, მარტოსული ადამიანები, რომელთაც არ იციან, რას მოუტანს ხვალინდელი დღე, გაჭირვება იმ უმუშევარი ახალგაზრდებისა, რომლებიც ვერ ახერხებენ ოჯახების შექმნას; ისინი, ვისაც რთული ყოფითი პირობების გამო პრობლემები აქვთ სარწმუნოებასთან (ასეთებს კი განსაკუთრებით ვხვდებით მესხეთ-ჯავახეთში და რის შესახებაც უკვე გესაუბრეთ „საბას“ წინა ნომერში, №3, 2008 წ.). ნომერში. ყველა ეს განსაცდელი მეც მიმაქვს გულთან ახლოს, რადგანაც მიმაჩნია, რომ ასეთ დროს რთულია იპოვო სწორი გამოსავალი. ასევე ძნელია არ ვისაუბროთ იმ უამრავ პრობლემებზე როგორცაა: ძალადობა, უსამართლობა, კორუფცია, რომელსაც იყენებენ მხოლოდ საკუთარი მიზნების განხორციელებისათვის... პოლიტიკური არასტაბილურობა, ეკონომიკური კრიზისი... რამდენი პრობლემაა!

იმდენად რთულია შექმნილი სიტუაცია, რომ ვკარგავთ მომავლის რწმენას და ვემსგავსებით იმ მოწაფეებს, რომლებიც მხოლოდ ქრისტეში პოულობდნენ იმედს. თუმცა ვნების კვირაში მომხდარ ფაქტების გახსენებისას ვრწმუნდებით, რომ მათ თვითონვე ჩაკლეს ეს იმედი: შეპყრობა ზეთისხილის ბაღში, გასამართლება, ჯვარცმა, აკლამაში დასვენება. სამარხის ღოდმა კი საბოლოოდ ჩაკლა ყველა იმედი! თითქოს ყველაფერი დასრულდა!

„ჩვენ კი იმედი გვქონდა, რომ იგი სწორედ ის იყო, ვისაც უნდა გამოესყიდა ისრაელი. ყოველივე ამასთან ერთად, უკვე მესამე დღეა, რაც ეს მოხდა“ (ლუკ. 24, 21). ეს იყო მოწაფეების სულიერი გამოძახილი, რომლებიც ემაუსის გზაზე მიდიოდნენ.

დაუსრულებელ მარადისობად იქცა ეს სამი დღე, მან ყველა იმედი გააქრო. მაგრამ, სწორედ ამ დროს მოულოდნელად გაისმა მქუხარე ხმა „აღდგა!“ ის იხილეს. გამოჩნდა გალილეაში. „ქრისტე აღდგა! ჭეშმარიტად აღდგა!!!“ ეს იყო მოვლენა, რომელმაც შეძრა სამყარო და ადამიანებს კვლავ დაუბრუნდათ იმედი: ღმერთმა არ დაგვიკარგა იმედი და არც არასოდეს დაგვიკარგავს.

პირველი პაპი – წმ. პეტრე ქრისტიანთათვის გაგზავნილ თავის პირველ ეპისტოლეში, წერს: „კურთხეულია ღმერთი და ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს მამა, რომელმაც თავისი მრავალი წყალობით ხელახლა გვშვა ჩვენ იესო ქრისტეს მკვდრეთით აღდგომით ცოცხალ იმედად“ (1 პეტრ. 1: 3).

წმ. პავლემ, რომელმაც იხილა მკვდრეთით აღმდგარი ქრისტე დამასკოს ქუჩებში, წერს: „იმედის ღმერთმა აგავსოთ ყოველგვარი სიხარულით და მშვიდობით რწმენაში, რათა სულიწმიდის ძალით იუხვოთ იმედში“ (რომ. 12, 12).

და აი, ოცი საუკუნის შემდეგ, 2008 წლის აღდგომა შეიძლება კი ჩავთვალოთ იმედის დღესასწაულად? ჩვენთვის ქრისტიანთათვის აღდგომა, უპირველეს ყოვლისა, არის სიკვდილის დამარცხება! „ვინაიდან, თუ დავენერგეთ მას სიკვდილის მსგავსებაში, ასევე ვიქნებით მისი აღდგომისას“ (რომ. 8, 11). პავლე, კორინთელთა მიმართ ეპისტოლეში აცხადებს: „თუ ქრისტე აღდგა, თქვენ შორის ვის შეუძლია თქვას, რომ მკვდარი არ აღდგება? ქრისტე კი ყველასათვის მოკვდა, რათა ცოცხლებმა თავიანთის კი აღარ იცოცხლონ, არამედ იმისთვის, ვინც მათთვის მოკვდა და აღდგა!“ (1კორ. 15, 12-20).

გახსოვდეთ, რომ არავის აქვს უფლება ქრისტიანი დაარწმუნოს იმაში, რომ არ არსებობს მკვდრეთით აღდგომა, რადგანაც ის თავისთავად არ ითვლება ქრისტიანად, ვისაც არ სწამს, რომ მისი ცხოვრება, როგორც სხვა ყველასი, მარადიულია.

აღდგომის მეორე დღეს, ორშაბათს, მიდიხარ სასაფლაოზე იმ რწმენით, რომ ოდესმე თქვენი მიცვალებულები აღდგებიან? და თუ ამის არ გჯერათ, თქვენ ჭეშმარიტ ქრისტიანებად არ ითვლებით და თქვენი სადილი თუ შესმული სადღეგრძელოები ფუჭი და ამოა! მაგრამ ჩვენი იმედი მხოლოდ სიკვდილის შემდგომ პერიოდს უკავშირდება? თუ ამ წუთისოფლის საზრუნავიცაა?

ძვირფასო ძმებო და დებო, ამგვარად, აღდგომა არ არის დღესასწაული მხოლოდ სიკვდილის შემდეგ, არამედ იგი ამჟამინდელი ცხოვრების დღესასწაულიცაა!

ქრისტეს აღდგომით, ჩვენ ვიღებთ მის მადლს, ვხდებით უშუალო თანამონაწილენი ამ მოვლენისა და შეგვწევს იმის რესურსი, რომ ჩვენც დავამარცხოთ სიკვდილი და ეს რწმენა სწორედ ქრისტეს აღდგომამ ჩაგვისახა.

ჩვენ აღდგომას განვიცდით მაშინ, როდესაც ვთესავთ სიკეთეს. იმ დროს, როდესაც გვწამს, რომ ქრისტე აღდგა, არც ერთი ჩვენს მიერ გაკეთებული კეთილი საქმე არ დაიკარგება.

ჩვენ აღდგომას განვიცდით მაშინაც, როდესაც ადამიანებში ვაღვივებთ იმედის პატარა ნაპერწკალს და ყველაფერს სიყვარულით და სამართლიანად ვაკეთებთ. სწორედ ეს არის სწორი გზა იმედიანი მომავლისაკენ.

ჩვენ აღდგომას განვიცდით მაშინ, როდესაც ვრჩებით ერთგულნი ჩვენი ეკლესიისა, რომის პაპისა და ყოველთვის წინ აღვუდგებით მათ, ვინც ცდილობს დაშორდეს იმ ჭეშმარიტებას, რომელიც კათოლიკე ეკლესიაშია.

ჩვენ განვიცდით აღდგომას მაშინ, როდესაც ვცდილობთ დავიცვათ გაჭირვებულები, რომლებიც იჩაგრებიან სხვების მიერ. მაშინ, როდესაც ჩვენ გულებში ცხოვრობს ქრისტე, ყოველთვის გაიმარჯვებს სიკეთე, სამართლიანობა და სიყვარული.

ჩვენ განვიცდით აღდგომას მაშინ, როდესაც გვაქვს მომავლის რწმენა, გვაქვს მომდომარი და იმედიანი სახე, რადგანაც გვწამს, რომ ქრისტე აღდგა.

რა თქმა უნდა, ადვილი არაა, გეჰონდეს რწმენა. უფრო რთულია გეჰონდეს რწმენა, ვიდრე დაჯერება. წმ. იაკობი ამბობს: „ეშმაკებსაც სჯერათ, მაგრამ არ სწამთ!!!“

ძვირფასო ძმებო და დებო, ქრისტე აღდგა, ნუ გეშინიათ!

ქრისტე აღდგა! ჭეშმარიტად აღდგა!

ყველა გისურვებთ გეჰონდეთ მშვიდობა და რწმენა!

ლათინური წესის კათოლიკეთა სამოციქულო ადმინისტრატორი,
ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო

ეკლესია წინსაფრით

წლებადელი დიდმარხვის პერიოდში ჩვენმა ეპისკოპოსმა მსახურების თემაზე არცთუ ჩვეული სურათის მეშვეობით დაგვაფიქრა – „ეკლესია წინსაფრით“, და თემის დასაწყისში წარმოადგინა იოანესეული იესო წინსაფრით თავისი ვნების ცისკარზე, სწორედ იმ წუთებში, როდესაც თავის მოწაფეებს ბანს ფეხებს (იოან. 13). სინამდვილეში, ეს სულაც არ უნდა იყოს უჩვეულო სურათი, რადგანაც ხატწერა ყოველთვის გამოსახავდა იესოს მოწაფეების ფეხების ბანვის პროცესში და იქვე გამოსახავდა ღმრთისმშობელს, რომელიც იმავე უესტს იმეორებდა მოციქულებთან; შეხამების ამ ღამაზე მაგალითს ქუთაისთან ახლომდებარე გელათის მონასტერში ვხვდებით, შესასვლელის ზემოთ მარჯვენა მხარეს; ღმრთისმშობელი მარიამი პირველია, რომელიც ცხოვრებაში ასრულებს იესოს დანაბარებს: „როგორც მე მოგექცით, თქვენც ისევე მოიქცით“ (იოან. 13); წინსაფრით გამოსახული მარიამი, ჯერ კიდევ პეტრემდე, იოანემდე და სხვა მოციქულებამდე, ეკლესიის ამ სურათს გვაძლევს: ეკლესია წინსაფრით.

რარიგ კარგი იქნებოდა ამ კატეხიზაციებზე მსახურების თემაზე დაბადებული ფიქრები ჩვენ საკრებულოში გაგვეცოცხლებინა ამ დიდმარხვის უამს!

„მე ვარ თქვენს შორის, როგორც მსახური“, – ეს ფრაზა თავისიანებს შორის აღმდგარი უფლის ცოცხალ მეოფობაზე შეგვახსენებს, რომელიც სრულებით არ ჰგავს მას, ვინც წუთისოფელზე გაბატონების უნს შეუპყრია, იგი სიკვდილის შემდეგაც არ ცვლის ცხოვრების სტილს, არც დიდებამოსილების მიზეზით, რითაც იგი შეიმოსა თავისი მიწიერი ცხოვრების მანძილზე სხვისი მსახურად ყოფნით. იესო არის უფალი, საპასუხო უწყება, სადაც ყველას შეუძლია იპოვოს ხსნა, საიმედო თავშესაფერი; მას ჯერ კიდევ არ მოუხსნია მსახურების სამოსელი; მას ჯერ კიდევ არ დაუსრულებია ამ წუთისოფლად მოსული თითოეული ადამიანის ფეხების დაბანა. ქრისტეს დიდებული სახე, რომელიც ეკლესიის აბსიდზე ან ბაზილიკის გუმბათზეა გამოსახული, შეცდომით არ უნდა გავიგოთ; დიდებით მოსილ ქრისტეს არ შეუწყვეტია იმ კაცობრიობის მსახურება, რომელმაც შებილწა მისი, როგორც მსახურის მდგომარეობა. სიყვარულით თავის მსახურებას იგი ხშირად ისტორიის მრავლისმეტყველი მოვლენებით აგრძელებს და სულაც არ მიმართავს ძალოვან უესტებს, არამედ ისე იქცევა, როგორც იესო მოიქცა მოწაფეთა ფეხების განბანვის წუთებში; დიდების გზა ვერ დაუპირისპირდება კაცობრიობის გზას; მისი ბატონობა დღეს კიდევ უფრო გამოიხატება მდაბალი, სულგრძელი, უხმაურო, ჰუმანური მსახურებით; ღმრთაებრივი დიდების სამოსელით (წითელი ფერი) შემოსილი ქრისტე თავიდან არ იშორებს კაცობრიობის მსახურების სამოსელს (ლურჯი ფერი); ეს სწორედ იგივე ნაზარეტელი იესოა და არა სხვა ვინმე: ის, ვინც თავის განკაცებაში კაცობრიობის მსახური გახდა თვით ჯვარზე მორჩილებამდე. დიდების ტახტზე მჯდომარე იესო შეგვახსენებს, რომ თავისი მსახურება ჭეშმარიტი იყო, რომ მისი მსახურების გარეშე არ არსებობს ადამიანის ხსნა; ასევე შეგვახსენებს, თუ ვინ არის ჭეშმარიტი უფალი, უფალთ უფალი, ვისადმი მორჩილებაც მართებს ყველა ხალხს და ამა სოფლის ძლიერთ.

„მე ვარ თქვენს შორის როგორც მსახური“, – ეს ფრაზა ასევე შეგვახსენებს წუთისოფელში ეკლესიის არსებობას, არა მბრძანებლური სახით, არამედ იმ მსახურისა, რომელიც მისი „მოძღვრის“ მიერ დაწყებულ გზას აგრძელებს. მართლაც ასეა?

ეკლესია – უფლის სხეული, ისეთივე ძალაუფლების ცენტრი რომ გამხდარიყო, როგორც სხვა ძალაუფლება, და მსახურების გაცემის ნაცვლად, ყველა დონე ეხმარა, რომ სხვისგან მიეღო მსახურება, ან პატივი და დიდება, კვლავ შეძლებდა თუ არა თავი უფლის ჭეშმარიტ ეკლესიად გაეცხადებინა, მხოლოდ იმიტომ რომ ხელშეუხებლად ინახავს კრებების დოგმებს, მხოლოდ იმიტომ რომ არ სწამს „ფილიოკვე“, ან გულმოდგინედ ახდენს სხვა ქრისტიანების გადანათვლას, მხოლოდ იმიტომ, რომ ჭეშმარიტ ეკლესიად თავს იმ მიზეზით ცნობს, რომ საადღომო ცეცხლი მხოლოდ იერუსალიმის მართლმადიდებელ პატრიარქზე გადმოდის?

ისეთი შთაბეჭდილება იქმნება, რომ მრავალი ქრისტიანისთვის მოსაწონია ეკლესია არა წინსაფრით, არამედ ძალაუფლების სამოსით შემოსილი, როდესაც მსახურება საკუთარი ვიწრო ინტერესებით, იდეოლოგიით, ეკონომიკით, პარტიულობით განისაზღვრება... ეკლესია, რომელმაც სინამდვილეში ბევრი რამ დააკარგა თავისი თვითმყოფადობიდან, თავისი მისიიდან, მაგრამ ისინი, ვინც მის მსახურებას იღებს, ალბათ, ჯერ კიდევ ვერ შესულან რწმენის ჭეშმარიტ თვალსაწიერში, ეკლესიის ნამდვილ საიდუმლოში.

და მაინც, ეკლესია შედგება პიროვნებებით, რომლებიც წმიდა საიდუმლოთა მეშვეობით განიბანენ თავიანთი ცოდვებისგან, თავად ივრძნეს უფლის განმწმენდელი ხელების სითბო; იმ პიროვნებებით, რომლებიც კაცთმოყვარეობის კანონებით განიცდიან და სხვასაც განაცდევინებენ ღმრთაებრივ სიყვარულს; ქრისტიანები წინსაფრით, უფრო სხვების მსახურებაში მზადმყოფნი, ვიდრე თავიანთი თავისა. რას შეიძლება ნიშნავდეს ეკლესია, ქრისტიანული საკრებულო, მსახურება? ამაზე მშვენიერ პასუხს გასცემდა კატეხისტი, მოხალისე, დედა... მიტოვებული, მარტოსული მოხუცი, ქუჩის ბავშვი, კრიზისში მყოფი წყვილი... შეიძლება ეს ყველაფერი მსახურების მიზეზი გახდეს.

იესომ ფეხები დაბანა მოწაფეებს და არა სახე, რომ ამით არ მოეხდინა გარჩევა: ეს პეტრეა, ეს იაკობი... ეს კათოლიკეა, ეს მუსულმანია... საბედნიეროდ, *ფეხები* ჯერ კიდევ არ გამხდარა აღიარების გამომხატველი ნიშანი, იგი უანგარო და განურჩეველი მსახურების ნიშანია; ეკლესია, რომელიც მსახურებს, ამას განურჩევლად და ყოველგვარი პრივილეგიის ნიშნით აკეთებს – ემსახურება ადამიანს. ეკლესია, რომელიც ადამიანს არ ემსახურება, ვერ იქნება მსახური, იგი სხვისგან ელის მსახურებას... არაფერს ემსახურება. კათოლიკე ეკლესია არ უნდა ემსახურებოდეს მართლმადიდებელ ეკლესიას ან პირიქით, ისინი ერთობლივად, თავიანთი მოძღვრის სწავლების თანახმად, უნდა იყვნენ ყოველი კაცის მსახური, ყოველგვარი ეტიკეტის ან წოდების განურჩევლად, ისეთისა, როგორც თავისი ბუნებით არის... აღმდგარი ქრისტე ეკლესიას ანდობს თავის დიდებულ, უხილავ სხეულს, რათა მსახურება იმ ადამიანთა კონკრეტულ სხეულში განიცადოს, ვინც ქრისტიანულ საკრებულოს ქმნის და ვინც მსახურებას საჭიროებს.

უფლის აღდგომამ, რომელიც ყველა მორწმუნეს აერთიანებს ქრისტეს ერთადერთ მსახურებაში, დაე, ყველა ქრისტიანი გააერთიანოს მოყვასთა მსახურებაში ისე, როგორც აღდგა უფალი ქრისტე, რათა საუკუნოდ ყოფილიყო სუფრის მსახური;

მოდით, ყველამ ერთად ვისურვოთ ეს ამ წმიდა აღდგომის უამს.

მამა გაბრიელე ბრაგანტინი

კათოლიკე ეკლესია მსოფლიოში

კათოლიკე ეკლესია ბაქოში

კათოლიკე ეკლესია აზერბაიჯანში 1994-2000 წლებში ამიერკავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაციის ნაწილი იყო. ამიტომ ბაქოს კათოლიკური ეკლესიის ინაუგურაციაზე საქართველოდან სტუმრად იმყოფებოდნენ, წმიდა საყდრის დესპანი ამიერკავკასიაში, მთავარეპისკოპოსი კლავდიო გუჯეროტი; ლათინური წესის კათოლიკეთა სამოციქულო ადმინისტრატორი ამიერკავკასიაში, ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო, წმ. პეტრესა და წმ. პავლეს ეკლესიის მოძღვარი, მამა არტურ ვარბეცკი და სემინარისტები.

აზერბაიჯანში, ბაქოს კათოლიკური ეკლესიის ინაუგურაციას ხელმძღვანელობდა კარდინალი ბერტონი.

ახალი, დიდი ეკლესიის ხილვისას თავისი მრავალრიცხოვანი მრევლით (ეკლესიის მრევლი 300 კაცზე მეტს შეადგენს – ადგილობრივი მოსახლეობა და უცხოელები), შეუძლებელია არ გავიხსენო ის დღეები, როდესაც წმიდა საყდრის დესპანთან, მეუფე უან პოლ გობელთან და მამა იეჟი პილუსთან ერთად, 1997 წლის მარტში პირველად ჩავედი ბაქოში კათოლიკეების მოძებნის მიზნით. იქ სამი დღე დავეყავით, თუმცა, საბოლოოდ უშედეგოდ დავბრუნდით თბილისში. გზაში ფიქრები არ მასვენებდნენ: შესაძლებელია, რომ აზერბაიჯანში ამხელა ქვეყანაში არ არსებობდეს რამე ნიშანი კათოლიკური ეკლესიისა?

რამდენიმე ხნის შემდეგ მამა იეჟი პილუსს ვთხოვე ბაქოში წასულიყო და საფუძველი ჩაეყარა კათოლიკური ეკლესიისთვის.

მამა იეჟი დიდი პასუხისმგებლობით მოეკიდა ამ საქმეს და ბაქოში გაემგზავრა. იქ ყოფნის პირველი პერიოდი მეტად რთული აღმოჩნდა. კვირის პირველ მესას მხოლოდ ერთი მორწმუნე ესწრებოდა... მაგრამ შემდეგ, მისი თავდაუზოგავი შრომის შედეგად, მრევლის რიცხვმა ნელ-ნელა საგრძნობლად იმატა. მასხოვს მისი სიხარული, როდესაც პირველდ მთხოვა მე მომენათლა ახალგაზრდები.

და ახლა? აი, ახალი, დიდი, ლამაზი ეკლესია ხალხით სავსე. ახლა აქ მოღვაწეობენ საღვთისმეტყველო მამები, რომლებიც ამ მუსულმანურ ქვეყანაში, თავიანთი მზრუნველობითა და სიყვარულით, ზრუნავენ ეკლესიაზე, მის მრევლზე.

ახალი, თანამედროვე არქიტექტურული სტილის შენობა კარგ ადგილას, ზღვის სანაპიროსთან მდებარეობს და იმედიანი თვალთ შესცქერის მომავალს. შესანიშნავია აგრეთვე დედა ტერეზას დებისა და და ალბინას (რომლებიც თავდაპირველად თბილისის მოღვაწეობდნენ) ახალი სახლი...

უფალო, გმადლობთ, რომ შენი ეკლესია ფესვებს იღრმავებს ამ მიწაზე. დიდი მადლობა ჩვენს სამოციქულო ადმინისტრაციას, რომელსაც წილად ხვდა პატივი მუსულმანურ მიწაზე წამოეწყო ეს საქმე.

გმადლობ, ღმერთო, რადგან აზერბაიჯანშიც, ამ ლამაზ მიწაზეც იკრიბებიან ჩვენი ძმები და დები, რომელთაც სურთ საკუთარი ცხოვრება კათოლიკურ სამყაროს დაუკავშირონ.

ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო

კათოლიკე ეკლესია საქართველოში

სანდრა-ელისაბედ რულოვის სამცხე-ჯავახეთში

2008 წლის 29 თებერვალს საქართველოს პირველი ქალბატონი სანდრა-ელისაბედ რულოვის ეწვია სამცხე-ჯავახეთს და სრულიად მოულოდნელად ესტუმრა სოფელ არალსაც. მას თან ახლდნენ: სამცხე-ჯავახეთის გუბერნატორი, ბ-ნი გოგა ხაჩიძე, ახალციხის ეპისკოპოსი, მეუფე თეოდორე, ახალციხის მეხუთე საშუალო სკოლის დირექტორი, ქ-ნი უენია მერაბიშვილი, ადიგენის

მუნიციპალიტეტის გამგებელი, ბ-ნი ზურაბ ჩილინგარაშვილი და სხვ. ქალბატონ სანდრას ვიზიტის მიზანი რეგიონში რელიგიური უმცირესობების მონახულება და მათი პრობლემების გარკვევა იყო.

როგორც შემდეგ შევითქვეთ, ქვეყნის პირველი ლედი ჯერ უდემო ჩასულა კათოლიკური ეკლესიის მოსანახულებლად, მაგრამ დაკეტილი დახვედრია (წმ. წირვა და ლოცვა უკვე დამთავრებული იყო) და შემდეგ არალის ეკლესიისა და მისი მრევლის მონახულება გადაუწყვეტია.

ამ დროს არალის ეკლესიაში ახალგაზრდებისა და ბავშვებისათვის „ჯვრის გზის“ ლოცვა აღესრულებოდა, აქვე იმყოფებოდა ასაკოვანი ადამიანების მცირერიცხოვანი ჯგუფიც. ჩვენთვის მოულოდნელი და სასიხარულო იყო ქ-ნ სანდრას ვიზიტი.

როგორც ქვეყნის პირველმა ქალბატონმა აღნიშნა, იგი კათოლიკურ ოჯახში გაიზარდა, მაგრამ ამას ხელი არ შეუშლია, შეექმნა მართლმადიდებლური ოჯახი და რომ იგი დიდ პატივს სცემს კათოლიკეებსა და მათ რწმენას. მან, ასევე მოგვილოცა გაზაფხულის დადგომა, მაგრამ აქვე ხუმრობით აღნიშნა, რომ ჩვენს მხარეში გაზაფხულის მოახლოება ნაკლებად იგრძნობოდა (დიდი თოვლისა და სიცივის გამო).

მობრძანებულ სტუმრებს ეკლესიის მოძღვარი მამა იუჟი შიმეროვსკი მიესალმა. ახალგაზრდებმა მისალმებისა და ურთიერთგაცნობის შემდეგ ქალბატონ სანდრას სიამაყით უთხრეს: „გვეამაყება, რომ კათოლიკენი ვართ“. მათ ასევე გაიხსენეს, რომ ბატონ მიხეილ სააკაშვილის დიდი ბიძა – დამიანე სააკაშვილი ქართველი კათოლიკე მღვდელი და ცნობილი საზოგადო მოღვაწე, ქუთაისის კათოლიკური ეკლესიის მოძღვარი იყო. ამ ფაქტმა ქ-ნი სანდრა განაცვიფრა და აღაფრთოვანა კიდევ.

ახალგაზრდებისა და, საერთოდ, კათოლიკეთა სატკივარზე სტუმრებს მერაბ ტატალაშვილი ესაუბრა. მან იმ პრობლემებზე გაამახვილა ყურადღება, რომლებიც საქართველოს კათოლიკეებისათვის საერთოა და მეტად მტკივნეულიც. კერძოდ, კათოლიკეთა გადანათვლა, მართლმადიდებლების მიერ მიტაცებული ხუთი ეკლესიის დაბრუნება, სხვადასხვა სახის ცილისმწამებლური პასკვილები და სხვ. ამის პასუხად მეუფე თეოდორემ აღნიშნა, რომ უკვე შექმნილია კომისია მართლმადიდებელ და კათოლიკე სასულიერო პირთა შემადგენლობით, რომელიც ირკვევს ყველა ამ პრობლემას და ცდილობს მათ მოგვარებას. მეუფე ასევე დაეთანხმა იმ აზრს, რომ კათოლიკე და მართლმადიდებელი ეკლესიები და-ეკლესიები არიან.

შეხვედრის დასასრულს ეკლესიის მოძღვარმა და იქ მყოფმა მრევლის წევრებმა მალობა გადაუხადეს მობრძანებულ სტუმრებს.

სამწუხაროა, რომ მოულოდნელი სტუმრობის გამო ისე მომზადებული ვერ შევხვდით, როგორც მათ შეეფერებოდათ.

ქალბატონ სანდრას სტუმრობამ ჩვენში, კათოლიკეებში, რომლებიც საქართველოში რელიგიურ უმცირესობას წარმოვადგენთ, მომავლის ნაპერწკალი გააღვივა.

ვისურვებდით, რომ ჩვენი კეთილი სურვილები წინ გადადგმული ნაბიჯი ყოფილიყოს საქართველოს ერთიანობისა და გაბრწყინებისათვის.

არალის კათოლიკე ახალგაზრდები

რატომ არ ვეძებთ იმას, რაც გვაერთიანებს

უკანასკნელ ხანებში გახშირდა სამხრეთ საქართველოში ე. წ. გადანათვლის ფაქტები, ანუ იმ ადამიანებს, რომლებსაც ადრე კათოლიკური წესით ჰქონდათ ნათლობის საიდუმლო აღსრულებული და მერე, სხვადასხვა

მიზეზთა გამო, აღმსარებლობას იცვლიან, აიძულებენ ხელმეორედ მონათვლას, ანუ როგორც ხალხში უწოდებენ „გადანათვლას“. ეს რიტუალი, თუ პროტესტანტული კუთხით შევხედავთ, გამართლებულია. უმრავლეს პროტესტანტულ დენომენაციებში დაწესებულია ყველა ახლად მიღებული წევრის მონათვლა. ბაპტისტები, ადვენტიისტები, ორმოცდაათიანელები ნათლავენ ახალ წევრებს, მიუხედავად იმისა ის ადრე მონათლული იყო თუ არა, მაინც ადასრულებენ მის ნათლობას. ეს გასაგები და მიღებული წესია. ამიტომაც არსებობს ასეთი გამოთქმა „მეორედ თუ მონათლე, მაშინ ბაპტისტი გამხდარხარო“. დასავლურიდან (კათოლიკე) აღმოსავლურ (მართლმადიდებლური) ეკლესიაში ან პირიქით, გადასული მორწმუნეს არავითარი ხელახალი მონათვლა-გადანათვლა არ სჭირდება. ამ გაუგებარ მოვლენასთან დაკავშირებით, რასაც ადგილი აქვს თურმე სამხრეთ საქართველოში, მიჭირს რამე კომენტარის გაკეთება, რადგან სრულ აბსურდად მეჩვენება. ნათლობას მიეძღვნა თეოლოგიური ჟურნალ „დიალოგის“ სპეციალური ნომერი, ამ საკითხს არაერთხელ ჟურნალ „საბაშიც“ დაეთმო პუბლიკაციები და ბოლოს, 2007 წელს, ეპისკოპოსმა ჯუზეპე პაზოტომ სპეციალური სამწესო მიმართვაც გამოსცა. მწამს, ის, ვინც გაეცნო ამ მასალებს, სრულიად დარწმუნდებოდა, რომ ერთხელ მონათლულის ხელმეორედ „გადანათვლა“ სრულიად ზედმეტია, რადგან ყველა მართლმადიდებლური ეკლესია ცნობს (ისევე, როგორც კათოლიკე ეკლესია აღიარებს მართლმადიდებელთა აღსრულებულ ნათლობებს), კათოლიკური წესით აღსრულებულ ნათლობის საიდუმლოს.

ერთი, რაც შეიძლება თავში მოგივიდეს ადამიანს, როდესაც შეიტყობ ხელახალი მონათვლის ამბავს, გახლავთ ის, რომ იმ მღვდელს, რომელმაც ხელახლა მონათლა ერთხელ უკვე მონათლული, კათოლიკეების შეურაცყოფა-დამდაბლება აქვს განზრახული ან თავისი მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება, თუმცა ერთიცა და მეორეც, რბილად რომ ვთქვათ, არაეთიკური საქციელი გახლავთ. მაგრამ მე არა მგონია ასე იყოს. მაშ რჩება არაკომპეტენტურობა, რაც ასევე არ მინდა რომ დავიჯერო, რადგან თბილისის სასულიერო აკადემია, რომლის გახსნასაც 1988 წელს მთელი ქართველი საზოგადოება დიდი სიხარულით შევხვდით და სადაც თავისი არსებობის ორი ათწლეულის მანძილზე მრავალი სასიქადულო ღმრთისმსახური და თეოლოგი მოღვაწეობდა, სპეციალური მოწვევით მსოფლიოში ცნობილი მეცნიერი, მართლმადიდებლური ლიტურგიის სპეციალისტი, კათოლიკე (იეზუიტი) მღვდელი, წარმოშობით ბასკი, მიგელ არანსიც კითხულობდა ლექციებს, და ამ სასულიერო აკადემიამ მრავალი საუკეთესო კადრი აღზარდა, არა მგონია არაკომპეტენტურობა დავაბრალოთ. მაშ რაშია საქმე? ვის წისქვილზე ასხამენ წყალს ის სასულიერო პირები, ვინც ამცირებენ, ზოგჯერ ფსიქოლოგიურ ზემოქმედებას ახდენენ მესხეთის სოფლებში მცხოვრებ კათოლიკეებზე?

კონფესიის შეცვლა ყველა ადამიანის თავისუფალი ნებაა, კაცს თუ უნდა სულაც ბუდისტი ან მარადონას ეკლესიის მიმდევარი გახდება, ან საერთოდაც შეიძლება ათეისტი გახდეს, ეს მისი უფლებაა. ისე ბევრი ახლაც ათეისტად რჩება, ოღონდ მართლმადიდებელ ათეისტად, ასე უფრო კომფორტულად გრძნობენ თავს. ხოლო რელიგიური ნიშნით ადამიანის შევიწროება კი არანაირი კანონით არ არის დაშვებული.

რელიგიურ-კონფესიური ქადაგება ყოველთვის არსებობდა, პირველმა ქრისტიანებმაც ათეულ-ათასობით ადამიანი იუდეველი, წარმართი თუ მაზდეანი მოაქციეს ქრისტეს რჯულზე. ამის შესახებ მოგვითხრობენ სხვადასხვა ენაზე შექმნილი აგიოგრაფიული თხზულებანი. ქართულ აგიოგრაფიას საჯარო სკოლებშიც ვასწავლით, და თვით კომუნისტური რეჟიმის დროსაც (ოღონდ ბევრად ფართო მასშტაბით) ვასწავლიდით. არსად არც ქართულ და არც სხვა

ენებზე შექმნილ აგიოგრაფიულ თხზულებებში ვერსად ვნახავთ, რომ ქრისტეს რწმენას ვინმე ძალით ქადაგებდა. თვით პავლე მოციქული გვარიგებს, რომ „ჭეშმარიტი ეკლესია ეს დევნილი ეკლესიაა“. რაც შეეხება იძულებით გაქრისტიანებას, ამის ფაქტებიც გვაქვს. აი, მაგალითად ალექსანდრე XVIII საუკუნის ბოლოსა და XIX საუკუნის პირველი ნახევარის დასაწყისში აღიასკა რუსეთის იმპერიას ეკუთვნოდა, სადაც რუსი სასულიერო პირები ძალადობით ცდილობდნენ ქრისტიანობის შეტანას. ფინალი კი მეტად სავალალო გახდა. რუსეთის ჯარების გამოყვანის შემდეგ ალექსანდრე XVIII რუსი მღვდლები ისეთივე სისასტიკით განდევნეს. შემდგომ ათწლეულებში კათოლიკე და პროტესტანტ მისიონერებს თავიდან მოუწიათ ალექსანდრე XVIII-ის გაქრისტიანება. ისლამის წინასწარმეტყველი მუჰამედი სასტიკად უკრძალავდა თავის მიმდევრებს იძულების წესით სარწმუნოებაზე მოქცევას. იძულებაში კი მრავალი რამ მოიაზრება, თუნდაც დაცინვა, ყოველდღე იმის ჩაგონება, რომ ის თუ უმრავლესთა აღმსარებლობას არ მისდევს არასრულფასოვანია და ა.შ. ისე, კათოლიკეებს წესით არ უნდა ჰქონდეთ არასრულფასოვნების ან უმცირესობის შეგრძნება. ყოველწამს ხომ ისინი სხვა მილიარდ თანამორწმუნესთან ექპარისტულ თანახიარებაში იმყოფებიან. თუ რომელიმე ქართველი კათოლიკე თავისი აღმსარებლობის გამო დისკომფორტს გრძნობს, წარმოიდგინეთ რა ფსიქოლოგიური წნეხის ქვეშ უნდა იმყოფებოდეს იგი. ფსიქოლოგიური ზეწოლა ხომ ფიზიკურზე ბევრად ძნელი გადასატანია.

ახლა მცირე ისტორიული დისკურსი. XVII საუკუნეში რუსეთის სამეფო იწყებს გაძლიერებასა და სავალალოთ თავისი ტერიტორიების გაფართოებას. მის საზღვრებში პოლონელები და სხვა ლათინური წესის კათოლიკეები აღმოჩნდნენ. 1620 წელს მოსკოვის ადგილობრივმა საეკლესიო კრებამ დაადგინა, რომ ლათინური წესის მორწმუნეები, რომლებსაც სურვილი გაუჩნდათ (ცხადია შევიწროების გამო) მართლმადიდებლები გამხდარიყვნენ, უნდა ხელახლა მიეღოთ ნათლობის საიდუმლო. კრებამ მიიღო დადგენილება და რუსები დიდის კმაყოფილებით შეუდგნენ მის განხორციელებას. მაგრამ ანტიოქიის პატრიარქის იურისდიქციის ქვეშ მყოფმა ბერძენმა ბერებმა, რომლებიც რუსეთში მოგზაურობდნენ, კატეგორიულად მოსთხოვეს უარყოთ ეს პრაქტიკა.

ანტიოქიის პატრიარქმა მაკარიოსმა 1655-56 წლებში საგანგებოდ შეატყობინა რუსეთის ეკლესიას, რომ არავითარ შემთხვევაში არ დაეთანხებოდა მათ ლათინური წესის ქრისტიანების ხელმეორედ მონათვლის საკითხში. პატრიარქი მაკარიოსი მოსკოვის საპატრიარქოს სთხოვდა შეეწყვიტათ ეს მცდარი ქმედება, ვინაიდან ლათინები ჰყავდათ ეპისკოპოსები, აღიარებდნენ შვიდივე საიდუმლოს (განსხვავებით პროტესტანტებისაგან), აღიარებდნენ წმიდა ნაწილებსა და ხატებს, და ჭეშმარიტად ინათლებოდნენ მამის, ძისა და წმიდა სულის სახელით. მათი ხელმეორედ მონათვლა (გადანათვლა), ნიშნავდა რომ რუსები წინააღმდეგობაში მოდიოდნენ ქრისტიანული რწმენის სიმბოლოსთან (მრწამსთან), რომელიც აღიარებს ერთ ნათლისღებას. „ჩვენ ვაღიარებთ მათ ეპისკოპოსებს და მართლმადიდებლობაში მათი გადმოსვლის შემთხვევაში არასოდეს მათ ხელდასხმას განმეორებით არ აღვასრულებთ. ამიტომ ჩვენ უნდა ვცნოთ მათი ნათლობაც. ისინი არიან განხეთქილებაში მყოფნი; სქიზმა კი არ აქცევს ადამიანს ურწმუნოდ ან მოუნათლავად, იგი მხოლოდ აშორებს მას ეკლესიისაგან“ ზუსტად ასევე სქიზმატიკოსებად თვლიდნენ კათოლიკეები მართლმადიდებლებს, მაგრამ სცნობდნენ ნათლობის საიდუმლოს, ასევე სხვა საიდუმლოებებსაც”.

ანტიოქიის პატრიარქის წერილმა იმოქმედა მოსკოვის საპატრიარქოზე და 1655-56 წლებიდან აკრძალულ იქნა 1620 წლის ადგილობრივი კრების დადგენილება.

1666-67 წლებში მოსკოვის საპატრიარქომ კვლავ მოიწვია საგანგებო კრება. მრავალი მართლმადიდებელი ავტონომიური ეკლესიის იერარქის მოთხოვნით, რომლებიც ბიზანტიურ წესს (ანუ მართლმადიდებლურ ტრადიციას) აღიარებდნენ, რუსეთის ეკლესიამ კვლევ დაადგინა, რომ არ უნდა მონათლოს განმეორებით მათ აღმსარებლობაზე გადასული ლათინური წესის ქრისტიანები.

ამ ისტორიული კრებიდან ლამის ოთხი საუკუნე გავიდა, მრავალი რამ შეიცვალა ეკლესიათა ურთიერთობაში. რომის პაპები და აღმოსავლეთის პატრიარქები ერთად ღოცულობენ, გაღრმავდა ქრისტესმიერი მეგობრობა მათ შორის. კათოლიკეები უთმობენ თავიანთ ტაძრებს მართლმადიდებელ ძმებს, მათ შორის, ქართველ მართლმადიდებლებს. ევროპაში ყველა ქვეყანაში ქართველი მრევლი კათოლიკეთა მიერ დათმობილ ტაძარში ატარებს წირვა-ღოცვებს. მართლმადიდებლები სწავლობენ კათოლიკურ სასულიერო სასწავლებლებში და ა.შ. ყოველივე ამის ფონზე სამწუხაროა, რომ დღეს საქართველოში, ინტელექტით და ქრისტიანული კულტურით გამორჩეულ ქვეყანაში, მთელს მსოფლიოში თავს რომ ვიწონებთ ჩვენი ნაქები დემოკრატიულობით, ტოლერანტობითა და ევროპელობით, კვლავ გვიხდება ისეთ ელემენტარულ თემებზე კამათი, როგორც ახლახანს გაჩენილი კაზუსი – ხელახლა უნდა მოვნათლოთ თუ არა ერთხელ ჭეშმარიტი ნათლისღებით მონათლული თანამემამულე. საინტერესოა შემდეგ რომელი თემა გახდება აქტუალური.

საინტერესოა ასე თავგამოდებით რატომ ვეძებთ იმას, რაც გვეყოფს და ჯიუტად არ ვეძებთ იმას, რაც გვაერთიანებს, განა დაპირისპირებამ ვინმეს, როდისმე, რაიმე კარგი მოუტანა?

ნუგზარ ბარდაველიძე

ახალშენის ეკლესია 10 წლისაა

ახალშენელებს არასოდეს დაავიწყდებათ 1998 წლის 4 აპრილი. ამ საუკუნოვან სოფელს ასეთი დღესასწაული სულ რამოდენიმე თუ ახსოვთ. ამ ღამაზე და მზით გააკაშკაშებულ დღეს აკურთხეს ახალშენის ქრისტე – სამყაროს მეფის სახელზე აგებული ეკლესია (ამდენი ხალხი, უცხო თუ შინაური კი არასოდეს შეკრებილა სოფელში). ამ დღის სიბო და სახსოვარი დღემდე მოყვება სოფელს და მომავლის იმედით ავსებს. ეკლესიის აშენებამდე სოფლის მორწმუნე მრევლი ჯერ კერძო ბინაში იკრიბებოდა, შემდეგ კი ყოფილი მაღაზიის შენობაში და, მათდა სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ამ პატარა სოფელში მრევლის რიცხვი საკმაოდ დიდი იყო. იმ პერიოდში ჩამოყალიბდა კატეხისტური ჯგუფები ბავშვების, მოზრდილებისა და ასაკოვანი ადამიანებისათვის. ბავშვთა კატეხიზაციებს მეზობელი სოფლების ბავშვებიც კი ესწრებოდნენ.

გავიდა წლები, ახალშენი, საქართველოს სხვა სოფლების მსგავსად, თანდათან დაიცალა: რამდენიმე ოჯახი საერთოდ გადასახლდა სოფლიდან, ზოგმა საზღვარგარეთის ქვეყნებს, ზოგმა კი – დედაქალაქს შეაფარა თავი. ეკლესიაში მრევლის რაოდენობამაც იკლო, რაც ძალიან სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია რომელსაც გვერდს ვერ აუვლი. ახლა ეკლესიაში ძირითადად მოხუცები და შუახანს გადაცილებული ადამიანები დადიან და გეჩვენება, რომ ახალშენელებში რწმენა თითქოს მიინავლა, ჩაიბუჭა და სადაცაა ჩაქრება. არადა კარგად მახსოვს, ჩემს ბავშვობაში როგორ იკრიბებოდნენ მორწმუნეები ნაეკლესიარზე და მთელი მგზნებარებით ღოცულობდნენ. სოფელში იშვიათად იპოვიდით ადამიანს, რომელმაც ღოცვა არ იცოდა. ბავშვებმაც და სხვებმაც თითქმის ხეპირად ვიცოდით მრავალტაეპიანი გალობები და ღოცვები. ჩვენს ოჯახში კი ბავშვებს ისე არ დაგვაწვევდნენ თუ მუხლმოყრილებს არ გვალოცებდნენ. რადგანაც სოფელში მღვდელი არ იყო, ზოგს თბილისში წმ. პეტრესა და წმ. პავლეს ეკლესიაში მიჰყავდა შვილი მოსანათლად, ზოგსაც კი –

ბორჯომში, სადაც კონსტანტინე საფარიშვილი კომუნისტებისგან მალულად ადასრულებდა საეკლესიო საიდუმლოებებს.

ჩემო საყვარელო სოფლელებო ძალიან მტკივა გული, როდესაც სოფელში ჩამოსულს ეკლესია ნახევრად ცარიელი მხვდება. ვიცი თითოეულ თქვენგანს უამრავი პრობლემა აწუხებს, რამაც, ალბათ, მრავალი იმედი გაგიცრუათ. მენდეთ, მხოლოდ რწმენაა ყველა თქვენი პრობლემის მოგვარების უმთავრესი გზა. ხსნა მხოლოდ უფალშია!

ამ ბოლო წლებში საქართველოში ძალიან გახშირდა გადანათვისის ფაქტები. მეამაყება, რომ ჩემს სოფელში მსგავსი პრეცედენტი არ მომხდარა და მჯერა, რომ არასოდეს მოხდება, რადგანაც თქვენ ჭეშმარიტი კათოლიკე ქრისტიანები ხართ.

მაპატიეთ თუ ცოტა მკაცრად გამომივიდა ნათქვამი, მაგრამ ყველანი ძალიან მიყვარხართ, მიყვარს ჩვენი ლამაზი და კოპწია ეკლესია, რომელიც თქვენ საკუთარი ხელით ააგეთ, და არ მინდა, რომ მას ცარიელს ვხედავდე. ვიცი ბევრი თქვენგანი ჩემსავით ფიქრობს, ამიტომაც გავბედე თქვენთან გულახდილად მესაუბრა.

ციცინო ხითარიშვილი

თეოლოგია

პასექის ჟამი

ქრისტეს ყველა საიდუმლოს ეკლესია მთელი წლის მანძილზე ადასრულებს, უფლის განხორციელებიდან სულთმოფენობამდე და უფლის დაბრუნების მოლოდინამდე. ვნების და უფლის აღდგომის სამდღეული ლიტურგიული წლის მწვერვალია, რადგანაც ადამიანთა გამოსყიდვის საქმე და ღმრთის სრულქმნილი განდიდება სწორედ საპასექო საიდუმლოს მეშვეობით აღესრულა ქრისტესგან, რომელმაც სიკვდილით დათრგუნა ჩვენი სიკვდილი და აღდგომით მოგვანიჭა ახალი სიცოცხლე.

საპასექო ჟამის ირგვლივ ეკლესიამ ოთხმოცდაათდღიანი პერიოდი შექმნა, რომელიც გვეხმარება სააღდგომო დღესასწაულის მომზადებაში და ორმოცდაათდღიან პერიოდში მის სიხარულით აღნიშვნაში.

უფლის აღდგომის კვირადღიდან მოყოლებული 50 დღის მანძილზე ანუ სულთმოფენობის კვირამდე, ეკლესია ქება-დიდებას, როგორც ერთ დიდ დღესასწაულზე, ისე ადავლენს, უფრო მეტიც, როგორც ერთ „დიდ კვირას“. ამ პერიოდის კვირადღეებს ეწოდება *პასექის კვირა*.

პასექის რვადღეული

პასექის ჟამის პირველი რვა დღე საპასექო რვადღეულს ადგენს, რომელიც უფლის ერთ დიდდღესასწაულს აღნიშნავს. ეს დიდი დღე (პასექის რვადღეული) დაიბადა იმ მოთხოვნიდან, რომ დაწყებულიყო ახალმონათლულთა კატეხიზაცია. რვადღეულის მთლიანი კვირა სრულდებოდა მომდევნო კვირით და ამიტომაც ეწოდა მას *რვადღეული* ანუ კვირის მიხედვით, ანუ *Quasi modo*, ანუ იმ სიტყვებით, რითაც იწყება წირვის შესავალი ანტიფონი: „კითარცა ახალშობილნი...“ ეს დღე ამჟღავნებს მარადისობის დაუღამებელი დღის დადგომის სიმბოლიზმს, იმ დღისა, როდესაც უფალი გამოეცხადა თომას. ეს კვირა ნათლისღების დღესასწაულებს აკვირგვინებდა, რადგანაც

ახალმონათლულები თეთრი სამოსით წარდგებოდნენ და მორწმუნეთა დასში თავიანთ ადგილს იკავებდნენ, უკვე არა როგორც „ბავშვები“ არამედ მოწიფული არსებანი.

პასექის კვირა

პასექის ჟამს საუკუნეების მანძილზე არ დაუკარგავს საკუთარი ნიშან-თვისებები, რაც სამწუხაროდ დღეს ყოველთვის არ ცოცხლდება. ეს არის ჟამი, როდესაც ეკლესიაში იწყება მარხვა, ხოლო ღოცვა ყოველთვის ფეხზე დგომით სრულდება, როგორც აღმდგართა ნიშანი. ქრისტიანულმა ტრადიციამ დიდი მნიშვნელობა მიანიჭა ამ შესტს, როგორც წელიწადის რიგგარეშე კვირებზე, ასევე პასექის ჟამსაც. ეკლესიის მამები დიდხანს განანათლებდნენ მორწმუნეებს, რათა დღესასწაულის დროს ფეხზე მდგომარეობს ელოცათ. ასე ვაღიარებთ ჩვენ მთელი არსებით და მთელი სხეულით ახალ ცხოვრებას და აღდგომას, რაც ქრისტემ გვიბოძა ცოდვისა და სიკვდილის მონობიდან გათავისუფლებით.

ნიკეის კრება (325) XX კანონში აცხადებს: „რამეთუ არიან ისინი, რომელნიც მუხლს იღრეკენ კვირადღეს და სულთმოფენობის დღეებში, ერთსულოვნების მიზნით ურიგო არ იქნებოდა ამ წმიდა სინოდზე ღვთისადმი ღოცვანი ფეხზე მდგომარედ წარმოთქვან“. ტერტულიანე ერთ-ერთ თავის ნაშრომში წერს: „უფლის აღდგომის დღეს არა მხოლოდ არ უნდა დავიჩოქოთ, არამედ თავიდან უნდა მოვიშოროთ ყოველგვარი მწუხარე ფიქრი...“ და ასევე: „კვირადღეს მარხვა ან ღმრთის თაყვანისცემა დაჩოქვით, ვთვლით, რომ არ არის მოწიწება (empieta)“ მასთან ერთად სხვა მამებიც ურჩევენ მორწმუნეებს, ასე მოიქცნენ. საპასექო ჟამს ახასიათებს საზეიმო და სადღესასწაულო „აღილუიას“ გალობა – ზეციურ იერუსალიმში გადარჩენილთა გალობის პრელუდია.

სიტყვის საკითხავი პასექის ჟამს

ამ ჟამს, ეკლესია არასოდეს კითხულობს ძველი აღთქმის საკითხავებს, რადგანაც წინასწარმეტყველებამ ინება იესო ნაზარეველში აღსრულებულიყო მთელი საღმრთო წერილი, როგორც თავად აღმდგარი უხსნის ემაუსელ მოწაფეებს იერუსალიმისაკენ მიმავლ გზაზე: „დაიწყო მოხედან და ყველა წინასწარმეტყველიდან და განუმარტავდ მათ ყოველ წერილში მათ შესახებ ნათქვამს“ (ლუკ. 24, 27). ამ პერიოდში განსაკუთრებით იკითხება *მოციქულთა საქმენი* და იგი გრძელდება არასადღესასწაულო დღეებშიც, ხოლო დღესასწაულებზე სახარებიდან შერჩეული ნაწყვეტებიდან უპირატესობას ანიჭებენ იოანეს სახარებას, რომელიც ადგილს უთმობს სინოტიკოსებს, მხოლოდ მაშინ თუ უნდა ჩაერთოს მოწაფეების ან დედაკაცების წინაშე აღმდგარის გაცხადების ეპიზოდები.

იოანეს სახარება დიდმარხვის განმავლობაში ღრმად წარმოგვიდგენს ნათლობის თემას და მთელი ამ ხნის მანძილზე გვიწევს თანხლებას. საპასექო ჟამი ხაზგასმით გვაჩვენებს კვირადღის, ექვარისტის დანიშნულებას, როგორც პურსა და სიტყვაში აღმდგარის არსებობას. აღმდგარი, როგორც კეთილი მწყემსი, მიგვიძღვის მარადიული ცხოვრების საძოვრებზე და უხვად გვანიჭებს სულიწმიდას ზეცად ამაღლების შემდეგ, როდესაც მამის წყალობას მოგვივლენს ორმოცდამეათე დღეს, საპასექო ჟამის დასასრულს. კეთილი მწყემსის კვირადღეს (პასექის IV კვირა) ეკლესია მოწოდებულთა ღოცვის მსოფლიო დღეს აღნიშნავს.

ამაღლება და სულთმოფენობა

მეორმოცე დღეს უფლის ამაღლების დღესასწაული აღინიშნება. ხოლო *მოციქულთა საქმეთა* წიგნში ლუკას მონათხრობის საფუძველზე ორმოცდამეათე დღეს – სულთმოფენობა. ამ დღეს ნათლისღების ძლიერი დადი ატყვია და იგი ერთგვარად პასექის გამეორებაა, შაბათ-კვირის ცისკარზე შესრულებული ნათლისღებებით. ამ დღესასწაულს წირვის ორი ფორმულირება გააჩნია: ერთი დღისთვის და მეორეც ცისკრის მწუხრისთვის, რაც შესაძლებელია აღსრულდეს ოთხი საკითხავით, შესაბამისი ფსალმუნებით და კოლექტით. პასექის უამის ორმოცდაათ დღეს წინ უძღვის ორმოცი დღე, რომელსაც პასექის დიდდღესასწაულში შევყავართ. წელიწადის ეს ორი დრო ერთიანდება საპასექო სამღვდელის ირგვილვ და მასთან ერთ მთლიან დღესასწაულს ქმნის.

ინტერვიუ

სანქტპეტერბურგელი სტუმარი

21 თებერვლიდან 3 მარტამდე თბილისში იმყოფებოდა სანქტ-პეტერბურგის კათოლიკური სემინარიის კანონიკური სამართლის პროფესორი, სემინარიის პრეფექტი სასწავლო დარგში და კათოლიკური ეპარქიის საეკლესიო სასამართლოს ხელმძღვანელი, მამა სერგეი ტიმაშოვი. მასთან საუბარი ჩაიწერა „საბას“ რედაქციის წევრმა ციცილო ხითარიშვილმა

მამა სერგეი, გთხოვთ „საბას“ მკითხველებს წარუდგინოთ საკუთარი პიროვნება.

დავიბადე მოსკოვში, არარელიგიურ ოჯახში. დავამთავრე უნივერსიტეტი, შემდეგ რამდენიმე წელი ვიმუშავე უნივერსიტეტში ინჟინერ-ფიზიკოსის სპეციალობით. სტუდენტობისას ჩემში აღმოვაჩინე რწმენისადმი მიდრეკილება, რაშიც დიდი დახმარება გამიწია რუსულმა და მსოფლიო კულტურამ. ღმერთმა მიპოვა და კათოლიკურ ეკლესიაში მიმიყვანა. მოსკოვში გავიარე კატეხიზაცია და მოვინათლე. ჯერ კიდევ მაშინ დავიწყე ფიქრი მღვდლობაზე. ხოლო 1993 წელს, როდესაც კათოლიკური სემინარია გაიხსნა, იქ დავიწყე სწავლა. სწავლის მთელ პერიოდში ჩემი რექტორი იყო დონ ბერნარდო ანტონინი. ჩემი მღვდლად ხელდასხმა მოხდა 1999 წელს. მას შემდეგ გამამწესეს სამრევლო ვიკარიუსად ველიკი ნოვგოროდში, მერე კი ვმუშაობდი მოსკოვში სამღვდელმთავრო კურიასა და საკათედრო ტაძარში. მომდევნო წლებში ვსწავლობდი შვეიცარიის ქალაქ ლუგანოში. რუსეთში დაბრუნების შემდეგ, უკვე სამი წელია სანქტ-პეტერბურგის კათოლიკურ სემინარიაში ვასწავლი. ამავდროულად ვარ სემინარიის პრეფექტი სასწავლო დარგში და ვხელმძღვანელობ ჩვენი ეპარქიის საეკლესიო სასამართლოს მუშაობას.

როგორი მდგომარეობაა რუსეთში რელიგიის თავისუფლების მხრივ, კერძოდ, რა სახის ურთიერთობები არსებობს მართლმადიდებლებსა და კათოლიკეებს შორის?

ვერ ვიტყვით, რომ რუსეთში კათოლიკეები ვერ სარგებლობენ რელიგიის თავისუფლებით. გასაგებია, რომ როგორც რუსეთში, ისე საქართველოში ჩვენ რელიგიურ უმცირესობაში ვიმყოფებით, მაგრამ რამე შევიწროებას სახელმწიფოს მხრიდან არ განვიცდით. სირთულეები უფრო მეტად გამომდინარეობს იქედან, რომ მღვდლებსა და მონაზვნებს არა აქვთ რუსეთის

მოქალაქეობა, რაც აძნელებს საკრებულოებისა და სამონაზვნო ინსტიტუტების სახელმწიფო რეგისტრაციას.

მართლმადიდებელ ეკლესიასთან ურთიერთობა სხვადასხვაგვარია: ბევრი რამ დამოკიდებულია ადგილობრივ მართლმადიდებელ ეპისკოპოსებზე და ცალკეულ მღვდლებზე.

მთლიანობაში, რა თქმა უნდა მართლმადიდებელი ეკლესია სიხარულს არ გამოხატავს რუსეთში კათოლიკეების არსებობის გამო და ზოგჯერ ძალიან მკვეთრად გამოთქვამს აზრს კათოლიკური ეპარქიების „დახურვის“ აუცილებლობაზე, გაცილებით მკვეთრად, ვიდრე უფრო მრავალრიცხოვან პროტესტანტულ ჯგუფებთან მიმართებაში. მაგრამ არის სხვადასხვა სფერო, სადაც შესაძლებელია რამე სახის თანამედროვე სამუშაოს წარმართვა. სემინარიაში ჩვენ საჭიროდ მივიჩნევთ, თავიდანვე ვასწავლოთ რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორია, მართლმადიდებელი ღმრთისმეტყველება და ლიტურგია. მოწვეული გვყავს მართლმადიდებელი მღვდლები, რომლებიც ასწავლიან ამ საგნებს და, რა თქმა უნდა, დიდი პატივისცემით ეპყრობიან კათოლიკეებს.

არსებობს სამოძღვრო დონეზე მუდმივი კონტაქტების სხვა შესაძლებლობებიც.

ელით თუ არა რაიმე ცვლილებებს რუსეთში ახალი კათოლიკე ეპისკოპოსის დანიშვნის შემდეგ და რა სახის დადებითი პროცესებია მოსალოდნელი?

ეკლესიისაგან განსხვავებით, რომელიც 2000 წელზე მეტს ითვლის, ეპისკოპოსი მუდმივი არ არის. ხანდახან მოდის ახალი ეპისკოპოსი, ეს ნორმალურია. ღმერთი მართავს თავის ეკლესიას კონკრეტული ადამიანების მეშვეობით. თითოეული ეპისკოპოსი – განსაკუთრებული პიროვნებაა თავისი ცხოვრების სტილითა და სამწყსო მსახურებით. ვიმედოვნებ, რომ ჩვენს ეკლესიას რუსეთში წინ კიდევ მრავალი ასეული წელი აქვს და ეპისკოპოსთა ცვალებადობა ყოველთვის მნიშვნელოვანი იქნება და არა დიდი ცვლილებების მომტანი.

როგორი მდგომარეობაა რუსეთის სკოლებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში რელიგიის სწავლების კუთხით. იმყოფებიან თუ არა რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენლები დისკრიმინაციულ მდგომარეობაში იმ მხრივ, რომ მათ აიძულებენ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ისწავლონ ქვეყანაში პრივილეგირებული რელიგიისა თუ კონფესიის საფუძვლები და არა ზოგადად რელიგიის ისტორია? და კიდევ, როგორც ჩვენთვის ცნობილია, მოსკოვში, პეტერბურგში არსებობს კათოლიკური კოლეჯები და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები, გრძნობთ თუ არა რაიმე წინააღმდეგობას სახელმწიფო სტრუქტურებისა და საზოგადოების მხრიდან?

უნდა გითხრათ, რომ რუსეთში მოსახლეობის უმეტესობა რელიგიის მიმართ გულგრილია და მასზე ცოტა ან საერთოდ არაფერი იციან. სკოლებისა და ინსტიტუტების მასწავლებელთა მნიშვნელოვანმა რაოდენობამ საბჭოური სკოლა გაიარა და, პრინციპში, რელიგიისადმი მტრული დამოკიდებულება აქვთ. ამიტომ, მრავალ შემთხვევაში, შეიძლება ვილაპარაკოთ ყველა მორწმუნის დისკრიმინაციაზე. როდესაც ჩახედავ რელიგიის ისტორიის წიგნს, დაწერილს ათეისტების მიერ, სადაც ლაპარაკია რელიგიის მავნე როლზე კულტურისა და მეცნიერების მიმართ, იქნებ ჯობდეს მართლმადიდებლური რწმენის საფუძვლები

ვასწავლოთ. ასეთი საგანი კი ჯერ არ არსებობს, ამიტომ უცნობია იქნება თუ არა იქ სხვა კონფესიების დისკრიმინაცია, რომელზედაც თქვენ მეკითხებით. როგორც ვიცით, სამყაროს აღქმა, ღმერთზე სწავლება, მართლმადიდებელ ეკლესიაში ბევრ რამეში თანხვედრა კათოლიკურს. არის საშიშროება, რომ ამის ნაცვლად იქნება ქადაგება მართლმადიდებლობის უპირატესობისა და, როგორც ამბობენ, რუსეთში „დასავლეთის გავლენის“ საშიშროებისა. მაგრამ ეს უკვე აღარ იქნება ჭეშმარიტი მართლმადიდებლობა ასე რომ, მე სიფრთხილით დაუჭერ მხარს ჩვენს რუსულ სიტუაციას, იყოს თუნდაც რაღაც მოთხრობა რელიგიურ მსოფლმხედველობაზე ათეიზმის ნაცვლად. თუნდაც შემდგომში მოგვიწიოს დამტკიცება იმისა, რომ კათოლიკეები რუსეთში შეადგენენ საზოგადოებისა და მისი კულტურის ნაწილს.

ჩვენი სასწავლო დაწესებულებები მუშაობენ მშვიდად – სარგებლობენ საგანმანათლებლო მოღვაწეობის უფლებებისათვის გაცემული ხელმწიფო ლიცენზიით. ის, ვინც ასწავლის იმ პროგრამის მიხედვით, რომელიც შეესაბამება სახელმწიფო სტანდარტებს, ცდილობს მიიღოს სახელმწიფო დიპლომის გაცემის ნებართვა.

სემინარიაში, რომელიც ამზადებს მხოლოდ მღვდლებს, ასეთი სტანდარტები არ არის, ამიტომ ჩვენ არ შეგვიძლია სახელმწიფო დიპლომების გაცემა.

მამა სერგეი, თქვენ ბრძანდებით საქართველოს ერთ-ერთ უძველესი ტრადიციების მქონე სოფელში – ვალეში. თუ შეიძლება გაგვიზიარეთ იქ მიღებული შთაბეჭდილებები. გვიამბეთ მის მოსახლეობაზე, ახალგაზრდებზე...

ვალეში მაშინ ვიყავი, როდესაც ეპისკოპოსი ჯუზეპე პაზოტო ახალგაზრდებს ხვდებოდა. მართალი გითხრათ, ჩვენს – ღმრთისმშობლის სახელობის არქიეპარქიაში პრაქტიკულად არ არის ტრადიციული კათოლიკური სოფლები. რუსეთის ცენტრალურ ნაწილში და დასავლეთით კათოლიკური სოფლები თითქმის განადგურებულია, ამიტომ განსაკუთრებულ შედარებას ვერ მოვახდენ.

ვალეში მე ვნახე ცოცხალი საკრებულო. იყო ძალიან ბევრი ახალგაზრდა და ნათლად ჩანდა, რომ მათთვის რწმენა – სადმე თავისუფალი დროის გატარების, თავის შეფარების საკითხი კი არა, არამედ მათი ცხოვრების აუცილებელი ნაწილია. მათ აღელვებთ და ეძებენ პასუხს იმაზე, როგორ განაგრძონ არსებობა მორწმუნე კათოლიკეებმა ისეთ პირობებში, როგორშიც იმყოფებიან. მათავარია გვახსოვდეს, რომ რაკი ღმერთმა ჩვენ ამგვარ პირობებში ჩაგვაყენა – ვიყოთ უმცირესობაში, მაშინ ღმერთი მოგვცემს მადლს, თუ ჩვენ ნამდვილად გვინდა ვიყოთ მისი მოწმეები, და ამავე დროს იმ ხალხისათვისაც, რომლებსაც ჩვენ არ ვუყვარვართ.

თქვენი შთაბეჭდილებები საქართველოზე. რას უსურვებდით „საბას“ მკითხველებს და საქართველოს კათოლიკეებს?

მე პირველად ვარ საქართველოში და ბევრის ნახვა ვერ მოვასწარი. ისე, ჯერ კიდევ საბჭოთა კავშირის დროს, მასზე ძალიან ბევრი საინტერესო და კარგი ინფორმაცია მქონდა. შემიძლია ვთქვა, რომ ჩემი მოლოდინი გამართლდა – უძველესი ქვეყანა უმდიდრესი კულტურითა და ძლიერი ქრისტიანული რწმენით, მაგრამ აქ გასაკეთებელიც ძალიან ბევრია.

მე გამაკვირვა ძალიან ცოცხალმა და ძლიერმა კათოლიკე ეკლესიამ, როგორსაც ბევრი ვერ დაიკვირებს.

ყველას ვუსურვებ ღმრთის მადლს, რათა სახარება იყოს მათი ცხოვრების განმსაზღვრელი, დაეხმაროს მათ იყვნენ ქრისტეს მოწმენი ყოველდღიურ ცხოვრებაში, მუშაობასა და ეკლესიის შენებაში.

გმადლობთ საინტერესო საუბრისათვის.

ისტორიის ფურცლები

კონსტანტინოპოლის ქართველ კათოლიკეთა მონასტერში ადმოჩენილ სახელმძღვანელოთა გამო

ცნობილია საზღვარგარეთის ქართულ საგანეთა დიდი მნიშვნელობა ქართული კულტურისა და სულიერების განვითარების საქმეში. მათ შორის ერთ-ერთი გამორჩეული ადგილი უჭირავს კონსტანტინოპოლის (სტამბოლის) ქართველ კათოლიკეთა მონასტერს.

სტამბოლში ქართული მონასტრის, სემინარიისა და ქართული სტამბის გახსნა აბატ პეტრე ხარისჭირაშვილის სახელთანაა დაკავშირებული. აი, რას წერდა გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ 1887 წლის 17 იანვარს: „ამ საქმის სულისჩამდგმელი იყო ახალციხელი პატრი, მამა პეტრე ხარისჭირაშვილი, ქართველ კათოლიკეთა მხსნელად მოვლენილი, „მეორე მათე“, რომელმაც ქართული კულტურისათვის დაუჯერებლად ბევრი რამ გააკეთა“. ოსმალეთის იმპერიაში მცხოვრებმა ქართველ კათოლიკეთა საკმაოდ მრავალრიცხოვანმა მრევლმა შეინარჩუნა ენა, საკუთარი გვარ-ტომობა. ქართველ კათოლიკეთა და არა მარტო მათ შორის ქართული კულტურისა და შეგნების შენარჩუნებაში განუზომელი ღვაწლი მიუძღვის აბატ პეტრე ხარისჭირაშვილს, მიხეილ თამარაშვილს, იოსებ ხუციშვილს, ივანე გვარამაძესა და სხვა კათოლიკე სულიერ მოძღვრებს. 1902 წელს თბილისში დაბეჭდილ მღვდელ მიხეილ თამარაშვილის ფუნდამენტურ ნაშრომს „ისტორია კათოლიკობისა ქართველთა შორის“ ილია ჭავჭავაძის “ივერიამ” „მეორე ქართლის ცხოვრება“ უწოდა. მონასტერთან არსებულ სკოლაში ყოველი ქართველი, განურჩევლად აღმსარებლობისა, იღებდა განათლებას მშობლიურ ენაზე. პატრი ალექსანდრე ახალციხეში ივანე გვარამაძეს ატყობინებდა, რომ „ვასწავლი სხვათა მოსწავლეთა შორის მაჰმადიანთაც, რომელნიც ქართული წიგნისათვის ყელს იჭრიან. არა მარტო მოწაფენი ეტრფიან ქართული წერა-კითხვის რიგიან შესწავლას, არამედ ჰასაკს მიწევილნიც, მოსხეპილნი ვაჟაკცნიცა დიდ სახელად სთვლიან ქართულის შესწავლასა... რა დიდი რამ იქნება, რომ ჩვენ გაბნეულ ტომს – აჭარლებს, მესხებს და მისთანა შევეწვივნოთ და დავიკავშიროდ ღვიძლ ძმებად პირვანდელსავით“.

დიდია ქართველ კათოლიკე მოძღვართა წვლილი, რომ სტამბოლში თუ მის ირგვლივ მცხოვრები ჩვენებურები დღეს მშობლიურ ენაზე მეტყველებენ და ქართულ კულტურას არიან ნაზიარებნი.

XX საუკუნის 20-იანი წლებიდან ქართველ კათოლიკეთა თემას ტაბუ ჰქონდა დადებული. ფართო მასებისათვის „ქართველი კათოლიკის“ ცნება გაუგებარი რჩებოდა, ხშირად ვიდაცის და რაღაცის გამო გვერდს უვლიდნენ ამ თემას, ზოგჯერ კი ხდებოდა ფაქტების გაყალბებაც. 70-იანი წლების ბოლოს და 80-იანი წლების დასაწყისში პროფესორ შოთა ლომსაძის შესანიშნავმა სამეცნიერო შრომებმა: „მესხეთ-ჯავახეთი“, „ახალციხური ქრონიკები“, „მიხეილ თამარაშვილი და ქართველი კათოლიკენი“, „მესხები“ საზოგადოებას გააცნო ქართველი კათოლიკეების ცხოვრება და მათი ბრძოლის ისტორია ეროვნული

მეობის შესანარჩუნებლად. ცხადია, ეს არ არის საკმარისი. სტამბოლში მოღვაწე ქართველმა კათოლიკეებმა დიდი კულტურული მემკვიდრეობა დატოვეს, რომელიც ფუნდამენტურ შესწავლას მოითხოვს.

მონასტერთან არსებულ სტამბაში, რომლის დირექტორიც ანტონ გოზალიშვილი იყო, მრავალი წიგნი დაიბეჭდა ქართულად. მათ შორისაა „მოკლე რიტორიკა, გინა მჭერმეტყველება სასარგებლოდ ახალგაზრდა ყმაწვილ კაცთა“, 1879 წ. და „მოკლე ფილოსოფია, გინა სიბრძნის მოყვარეობა“, 1880 წ. ორივე ეს წიგნი პირველად დაიწერა და გამოქვეყნდა ქართულ ენაზე. სამწუხაროდ, წიგნებზე ავტორთა ვინაობა არ არის მითითებული. ეს წიგნები 1996 წელს მონასტრის ბიბლიოთეკაში კატალოგის შედგენაზე მუშაობისას აღმოაჩინა ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის უნივერსიტეტის დოცენტმა გულიკო შერვაშიძემ. მან მოახერხა „მოკლე ფილოსოფიის“ ქსეროასლის გადაღება და მას ნაშრომი მიუძღვნა. ეს წიგნი წარმოადგენს სახელმძღვანელოს ფილოსოფიაში, რომელშიც ერთად არის თავმოყრილი ფსიქოლოგიის, ეთიკის, ლოგიკის, ბუნებითი ღმრთისმეტყველების საკითხები. წიგნი ევროპული სკოლების სახელმძღვანელოების საფუძველზეა გაკეთებული. კონსტანტინოპოლში მცხოვრები ქართველი კათოლიკეები ევროპული განათლების სისტემის არეალში იმყოფებოდნენ. უცხო მხარეში მყოფი ქართველობა უპირატესობას ანიჭებდა განათლების მიღებას მშობლიურ ენაზე. აღსანიშნავია, რომ ეს ის პერიოდი იყო, როდესაც საქართველოში ცარიზმის მოხელეების მიერ იღვევებოდა ქართული ენა და ქართველ ახალგაზრდებს აკრძალული ჰქონდათ მშობლიურ ენაზე განათლების მიღება.

სახელმძღვანელოები დაწერილია XIX საუკუნის დამახასიათებელი ქართულით და შეიმჩნევა მესხური დიალექტის გავლენა. რიტორიკის წინასიტყვაში ნათქვამია, რომ „დღემდენ არ ყოფილა რიგიანი ხელად სახმარი მჭერმეტყველების წიგნი ჩვენს დედაენაზედა; ამისათვის შეეუდექით ამხელა სახმარი მჭერმეტყველების გამოცემას. შრომასა და სწავლულ პირთა მიბაძვით გამოვჰკრიბეთ ძველი ქართული ადგილებთაგან სახმარი მაგალითები, რაც შეიძლებოდა, რაც არა და გადმოვიღეთ ქართულად, როგორც ოქროპირისა და რომაელთ მწერლებისა ადგილები, რათა სასარგებლოდ დაუშთეს საზოგადოებასა“. რიტორიკის სახელმძღვანელოს ავტორი აღნიშნავს, რომ კაცი ყოველთვის უნდა დაეყრდნოს საკუთარი ენის სიმდიდრეს, მის მარაგს, ვინაიდან ნებისმიერი ლიტერატურის და ნაწარმოების წყაროს ყოველთვის მშობლიური ენის წიაღი უნდა წარმოადგენდეს. რიტორიკისათვის აუცილებელ ატრიბუტად არის გამოცხადებული მწერლის პოზიციის გარკვევის საკითხი. ავტორს მიაჩნია, რომ „მოთხრობის მწერალს არ უნდა ჰქონდეს შეთვისობა, მომხრობა გინა მხარის დაჭერა ვისიმე“. იგი უნდა იყოს მართალი და მიუკერძოებელი, სინამდვილის რეალურად ამსახველი და მისი კალამი ვიდაცის ინტერესებს არ უნდა ემსახურებოდეს.

„მოკლე ფილოსოფიის“ ავტორი ფილოსოფიას „სიბრძნის მოყვარეობას“ უწოდებს, ხოლო საგნის უმთავრეს მიზნად სამყაროს მიზეზთა დადგენა მიაჩნია. ავტორი წერს, რომ ფილოსოფია ეხმარება და ასწავლის ყოველი დარგის მეცნიერს განსჯას, მოვლენათა განსაზღვრას და ამ მოვლენებისათვის ზნეობრივი კრიტერიუმების მოძებნას. ფილოსოფიის თანამედროვე პრობლემები, – მიუთითებს ავტორი, ფილოსოფიას ოთხ ნაწილად ჰყოფს. ეს არის ფსიქოლოგია, ლოგიკა, ზნეობა ანუ ეთიკა და ბუნებით ღმრთისმეტყველება. ავტორი აღნიშნავს, რომ ფილოსოფიის ეს მოკლე სახელმძღვანელო ამ პრინციპებით არის შედგენილი და მიუთითებს, რომ იგი ეყრდნობა პლატონის, არისტოტელეს, წმ. ავგუსტინეს და წმ. თომა აკვინელის ფილოსოფიურ შეხედულებებს, რომლებიც შეტანილია მოცემულ სახელმძღვანელოში.

სახელმძღვანელოს პირველი ნაწილი – ფსიქოლოგია, განიხილავს სულის მოქმედებებს და მის სხვადასხვა მდგომარეობებს. მეორე ნაწილს – ლოგიკას, საფუძვლად უდევს რომის კათოლიკე ეკლესიის მიერ გადამუშავებული არისტოტელეს და წმ. თომა აკვინელის შრომები.

ქრისტიანული სწავლება “ნუ უზამ სხვას იმ რამეს, რაც არ გინდა, რომ სხვათა გიყონ შენ” მეორე ნაწილის – ლოგიკის მთავარი დევიზია. მესამე ნაწილი ეძღვნება ბუნებით ღმრთისმეტყველებას (თეოდიცეა). ავტორი ამ ნაწილში ძირითადად ეყრდნობა წმ. თომა აკვინელის მოძღვრებას. ამ თავში ავტორი ხსნის ღმრთის უმთავრეს თვისებას, ადამიანის დამოკიდებულებას ღმრთის შეცნობასთან და მიდის უმთავრეს დასკვნამდე: „ღმრთის დაკარგვით მოუნანიებელი ცოდვილი დაჰკარგავს ყოველად მაღალსა კეთილსა“.

„მოკლე ფილოსოფიის“ ეძღვნება ზნეობის საკითხების გაშუქებას, „...ნაწილი ფილოსოფიისა, რომელიც ასწავლის კაცს კეთილად ცხოვრებას და კეთილად მოქმედებას...“

ორთავე სახელმძღვანელოში მრავალი ასეთი იდეა და ღირებულებაა, რომელმაც ჩვენთან საშინელი დევაღვაცია განიცადა და გაუფერულდა. არადა, დღევანდელი გადასახედიდან მათი მოხმობა და ადგილის მიჩენა ნამდვილად დიდი საქმე იქნება.

უცნობი ქართველი კათოლიკე ბერების მიერ შედგენილი ეს სახელმძღვანელოები მნიშვნელოვანი შენაძენია ჩვენი საზოგადოებისათვის.

P.S. წერილი უკვე დაწერილი მქონდა, როდესაც 4 ნოემბრის „კვირის პალიტრის“ ნომერში წავიკითხე პროფესორ ტარიელ ფუტკარაძის პასუხი კითხვაზე: ეამბოთ სტამბულის ქართული სავანის შესახებ. პასუხიდან გავიგე, რომ მიმდინარეობს თანამშრომლობა სავანის ბაზაზე ქართულ-თურქული კულტურული ურთიერთობის საერთაშორისო ცენტრის ჩამოყალიბებისათვის და რომ, ქართველი და თურქი მეცნიერები კომპლექსურად შეისწავლიან სავანეში დაცულ მასალებს. ეს, რა თქმა უნდა, არ არის ცუდი, მაგრამ არსად ჩანს საქართველოში მოქმედი კათოლიკე ეკლესიის დაინტერესება ამ მხრივ.

გასაგებია, რომ სავანე და ეკლესია ტერიტორიულად თურქეთშია და იქაურ ეპარქიას ექვემდებარება, მაგრამ ის ქართველი ბერ-მონაზვნების და ქართველი კათოლიკეების მიერ არის შექმნილი, რომელთაც ყოველთვის მჭიდრო კავშირი ჰქონდათ საქართველოსთან და მათი სურვილი და ანდერძი იყო, რომ ყოველივე იმის მემკვიდრე, რაც თავდაუზოგავი შრომითა და რუდუნებით შეექმნათ, ქართველი კათოლიკეები ყოფილიყვნენ.

დღეს, როდესაც ჩვენს ქვეყანაში არაკეთილმოსურნეები გამოუჩნდნენ კათოლიკე ეკლესიას, როდესაც ზოგიერთი კათოლიკეს „გადანათვლა“ ხდება მათი უცოდინარობის, დაბნეულობის, გაორების გამო, ვფიქრობ, რომ უნდა ამალდდეს ქართველ კათოლიკეთა თვითშეგნება, რწმენა. ყოველმა ჩვენგანმა უნდა გაიტავისოს, თუ რაოდენ საამაყოა იყო მსოფლიო, კათოლიკე ეკლესიის ცოცხალი წევრი და რა დიდი ღვაწლი მიუძღვით ქართველ კათოლიკე მამულიშვილებს, როგორც კათოლიკე ეკლესიის, ასევე, მშობლიური ქვეყნის წინაშე. ამისათვის დიდი წინგადადგმული ნაბიჯი იქნება თუკი სტამბულის ქართულ სავანეში დაცულ მასალებზე ქართველი კათოლიკეებიც იმუშავებენ და ამ მასალებს გააცნობენ ჩვენს საზოგადოებას. ამით ვალს მოვიხდით ჩვენი წინაპრების ხსოვნის წინაშე და ბევრს ახალსაც გავიგებთ საქართველოში კათოლიკე ეკლესიის ისტორიიდან.

თენგიზ პარმაქსიზიშვილი
ბათუმი

კატიანი

ცნობილი პოლონელი რეჟისორის ანდრია ვაიდის ფილმი – „კატინი“, ამ რეჟისორის ხელწერისათვის სრულიად არატიპურია.

ფილმი, რომელიც ნომინირებული იყო ისეთ მსოფლიო პრესტიჟულ პრემიაზე, როგორც არის „ოსკარი“, წარმოადგენს ისტორიულ დრამას. ეს არის თემა, რომელსაც ათწლეულების მანძილზე ტაბუ ჰქონდა დადებული. ფილმი ეხება მეორე მსოფლიო ომის დროს კატინის ტყეში პოლონელი ოფიცრების დახვრეტის ფაქტს. ფაქტს, რომელსაც, სულ ბოლო წლებამდე, ბრალად სდებდნენ ჰიტლერულ დამპყრობლებს, სინამდვილეში კი აღესრულა საბჭოთა ჩეკისტების ხელით.

მიუხედავად იმისა, რომ თითქოს დაჰბერა პოლიტიკურმა თბილმა სიომ, ე. წ. „უძრავობის პერიოდი“ შეცვალა „პერესტროიკის“ ხანამ, რომელსაც მოჰყვა, არა მარტო „ყველა დროისა და ყველა ხალხის ორივე ბელადის (ლენინი, სტალინი)“ დამსხვრევა, არამედ მთელი თვალუწვდენელი „საბჭოთა სამშობლოს“ ბორბლისა, რომელიც აგებული იყო გულაგის ტუსადთა ძვლებზე, მაინც რჩებოდა აკრძალული თემები, რომელსაც არ ეხებოდნენ არც პუბლიცისტები და არც ხელოვანი ადამიანები.

კატინის ტრაგედია იყო ისტორიის ის ფურცელი, რომელიც ბოლო წლებამდე ფართო საზოგადოებისათვის ცნობილი არ იყო. ეს არის კიდევ ერთი დამოწმება ომის კონვენსიისა და კიდევ ერთი სამარცხვინო დადი „მებრძოლ-განმათავისუფლებლის“ სხეულზე. მრავალი წლის განმავლობაში კატინის სიკვდილით დასჯის ტრაგედიას ნაცისტებს მიაწერდნენ და ეს ფაქტი ჩაიძირა აუშივიცის საშინელებებში, ლატვიის სალასპილსის და ჰოლოკოსტის განუკითხაობებში და თანდათან ჩადგა მსოფლიო ისტორიის კალაპოტში გრიფით „სრულიად საიდუმლოდ“, მაგრამ ლოზუნგით „არავინ და არაფერია დავიწყებული“, „სახელი შენი უცნობია, შენი გმირობა უკვდავი“ და ა. შ. მაგრამ შემორჩა მათი მოგონებები, ვინც ამ ამბის მონაწილე იყო და ჩურჩულით გადასცემდნენ თაობებს ამის შესახებ, რადგანაც ჭეშმარიტება არა მარტო ცვლიდა გესტაპოელებისა და საბჭოთა ჯარისკაცების როლებს, არამედ ათანაბრებდა მათ ერთმანეთთან: არასასურველთა ლიკვიდაციის მეოდიით – კეფაში სროლით.

ამიტომაც ვაიდის ფილმი უფრო ეპიზოდურია და, როგორც ჩანს, ეყრდნობა უკანასკნელ თვითმხილველთა მონაყოლს.

ფილმის მთელ სიუჟეტს წითელ ხაზად გასდევს დაძაბული მოლოდინის მოტივი – ახალგაზრდა პოლონელი ქალი ხუთი წელი ელოდება ქმრის ამბის გაგებას, რომელიც დიდი ხანია მოკლეს კატინის ტყეში და ჯერ კიდევ თბილი სხეულებით საესე საერთო ორმოში ჩააგდეს.

ომი მთავრდება. ქუჩებში შენობების ფასადებიდან ხსნიან გერმანული არწივების ამსახველ ემბლემებს. „გათავისუფლებულ“ პოლონეთში „სვასტიკას“ ცვლის ჩაქუჩი და ნამგალი.

მოლოდინი კი არ წყდება, ისევე როგორც, ხსნის რწმენა. ფილმის აპოთეოზად და ამ ოჯახური დრამის სააშკარაოზე გამოსატანად გვევლინება დღიური, რომელიც ამოღებულ იქნა იმ დაკარგული პოლონელი ოფიცრის საფლავიდან. სწორედ ამ დღიურის საშუალებით აეხდება ფარდა საიდუმლოებით მოცულ კატინის საშინელებას.

გარდა მთავარი მოქმედი გმირებისა, ფილმში არის მეორეხარისხოვანი სიუჟეტები, რომლებსაც მნიშვნელოვანი ფუნქციები ენიჭებათ. მაგალითად, გოგონა, რომელმაც საკუთარი თმა გაყიდა იმისათვის, რომ ძმის (კატინის მსხვერპლის) არარსებულ საფლავზე ობელისკი დაედგა (ოცი წუთის შემდეგ ძეგლი განადგურებული იქნა). ანდა დახვრეტის მომლოდინე ოფიცერი, რომელსაც ხელში სავარდე ჩაუბღუჯავს, საერთო ორმოს პირას დგას. შემდგომ სამარხიდან, დღიურთან ერთად, ამოღებულ იქნა სავარდი. ფილმში ასევე

ასახულია საბედისწერო მოვლენა, როდესაც ამხანაგისათვის ნაჩუქარი ჯემპრი სიკვდილის მიზეზი ხდება, სასიკვდილო ბარაკში აღსრულებული საშობაო სიმღერა და სხვ.

ფილმ „კატინში“ მზე არ ჩანს. იგი ხანდახან ჩნდება ათინათის სახით პირქუშ, ზამთრის ქუჩებში და ცეცხლოვანი ბურთივით ეხეთქება დახურულ ფანჯრებს, რომელთა მიღმაც შიშია გამეფებული.

„კატინი“ XX საუკუნის რეკვიემია.

P.S. თბილისის წმ. პეტრესა და წმ. პავლეს ეკლესიის მრევლი მადლიერნი ვართ ამ ეკლესიის წინამძღვრის, მამა ადამ ოხალისა, რომელმაც საშუალება მოგვცა გვენახა ეს გულისშემძვრელი და გასაიდუმლოებული ფაქტების ამსახველი ფილმი.

ირენა კესკიული

ინფორმაცია

კონფლიქტოლოგიის ცენტრის ინიციატივები

კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების საერთაშორისო კვლევითმა ცენტრმა “შერატონ მეტეხი პალასში” გამართა კონფერენცია, რომელზეც წარმოდგენილ იქნა ცენტრის მიერ განხორციელებული პროგრამის – „ინტეგრაციის ხელშეწყობა საქართველოში“ – შედეგები. აღნიშნული პროგრამა განხორციელდა ჰოლანდიური ფონდის „კორდეიდის“ მხარდაჭერით.

კონფერენციაში მონაწილეობდნენ საერთაშორისო მისიები, სამთავრობო, რელიგიური და არასამთავრობო ორგანიზაციები, მასმედიის მუშაკები. მასში მონაწილეობდნენ საქართველოში კათოლიკე ეკლესიის წარმომადგენლებიც.

კონფერენციაზე წარმოდგენილ მრავალ საჭირობოროტო საკითხთა შორის მონაწილეთა დიდი ინტერესი დაიმსახურა მოხსენებებმა: „მუსლიმ მესხთა რეპატრიაციის საკითხი დღევანდელ საქართველოში“ – თემურ ლომსაძე (რეპატრიაციის ხელშეწყობი ფონდის თავჯდომარის მოადგილე); „რელიგიური მდგომარეობა დღევანდელ საქართველოში“ – რუსუდან გოცირიძე. მოხსენებებს აქტიური გამოსმაურება მოჰყვა და მომხსენებლებს მრავალ მწვავე კითხვაზე მოუწიათ ობიექტური, ზოგჯერ არასასიამოვნო, მაგრამ მართალი პასუხის გაცემა. მიუხედავად სასიკეთო ძვრებისა, ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობების პრობლემები არა თუ იკლებს, ზოგიერთ კუთხით იმატებს კიდევ.

კონფლიქტოლოგიის ცენტრი (ხელმძღვანელი პროფესორი გიორგი ხუციშვილი) მნიშვნელოვან როლს თამაშობს რელიგიურ უმცირესობათა პრობლემების კვლევის სწორ, მიუკერძოებელ კვლევაში, შეისწავლის და აანალიზებს იმ მნიშვნელოვან და, ერთი შეხედვით, მცირე პრობლემებსაც კი, რომლებიც მრავლად წარმოჩნდებიან პოსტსაბჭოურ სივრცეში.

კონფლიქტოლოგიის ცენტრის ინიციატივით მეორე წელია ეწეობა საქართველოში მოქმედი რელიგიური კონფესიებისა და დენომენაციების პრეზენტაციები, რომელზეც რელიგიური ორგანიზაციები თავად წარმოადგენენ თავიანთ თავს. ერთ-ერთი პირველი პრეზენტაცია გასულ წელს სწორედ კათოლიკე ეკლესიას მიეძღვნა.

ამჟამად იგეგმება ამ პრეზენტაციებზე წარმოდგენილი მასალების ერთ წიგნად გამოცემა. კრებული საქართველოში მოქმედი დენომენაციების შესახებ უახლოეს ხანში გამოვა. ასევე მალე უნდა გამოიცეს წიგნები ეთნიკური უმცირესობების, სამოქალაქო საზოგადოების როლის, ტოლერანტობის შესახებ.

ნუგზარ ბარდაველიძე

თანამშრომლობა უფრო მჭიდრო და ნაყოფიერი იქნება შეხვედრა რელიგიათა საბჭოში

სახალხო დამცველთან არსებულ რელიგიათა საბჭომ თავისი მორიგი შეხვედრა ჩაატარა. ტოლერანტობის ცენტრის ხელმძღვანელმა ბექა მინდიაშვილმა ისაუბრა ინიციატივებზე, რომლებსაც უახლოეს თვეებში განახორციელებს სახალხო დამცველის აპარატთან ერთად ქ. თბილისის მერია, კერძოდ კი, იქ შექმნილი ახალგაზრდობასთან მუშაობის სამსახური. პირველ რიგში ჩატარდება რიგით მეორე ტურნირი ფეხბურთში, რომელშიც საქართველოში მოქმდი რელიგიური გაერთიანებების მოყვარულ ფეხბურთელთა გუნდები იასპარეზებენ. ტურნირი გასული წლის ნოემბერში უნდა გამართულიყო, მაგრამ ცნობილი მოვლენების გამო გადაიდო და ახლა უკვე რეალური პირობებია ტოლერანტობის თასის გათამაშებისათვის.

რელიგიათა საბჭოს სხდომაზე წინადადებით გამოვიდა **ნუგზარ ბარდაველიძე**, რომლის ინიციატივამაც დამსწრეთა დიდი მოწონება დაიმსახურა და თანამშრომლობის სურვილი გაუჩინა შეხვედრის მონაწილეებს. გთავაზობთ ამ გამოსვლის შემოკლებულ ტექსტს:

უკანასკნელ ხანს სახალხო დამცველისა და ტოლერანტობის ცენტრის დახმარებით მართლაც ბევრი სასიკეთო საქმე კეთდება, მისასალმებელია, რომ თბილისის მერიამაც გამოთქვა მზაობა დახმარება გაუწიოს ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობებს. რა თქმა უნდა, ძალიან კარგია, რომ განახლდება ტურნირი ფეხბურთში, მაგრამ, ალბათ, ასევე დიდი მხარდაჭერა და გამოხმაურება ექნება თუ სპორტის სხვა სახეობებშიც თუნდაც ჭადრაკში მოეწეობა ანალოგიური ტურნირები. ძალზე საინტერესო იქნება ფერწერული და ფოტო გამოფენების მოწყობაც. ექსპოზიციის მოწყობის სურვილი გასულ წელსაც გვქონდა.

მერიასთან გვაქვს ერთი დიდი თხოვნა: ჩუღურეთის რაიონში ჯავახიშვილის ქუჩაზე მდებარე წმ. პეტრე და წმ. პავლე მოციქულთა კათოლიკური ტაძარი წარმოადგენს მტკვრის მთელი მარცხენა სანაპიროს არქიტექტურულ მშვენიერებას. ეს ტაძარი ჩუღურეთის რაიონის არქიტექტურული დომინანტია და მთელი თბილისიდან მოჩანს. მისი განათება დაამშვენებს თბილისს, მითუმეტეს რომ, იმ უბანში სხვა ასეთი მომხიბლავი ნაგებობა არც დგას. გასულ საუკუნეში, საბჭოურ პერიოდში ეს ტაძარი განათებული გახლდათ. მე პირადად ვთხოვე ჩუღურეთის აღმასკომის ხელმძღვანელობას და მათ მალევე მოაგვარეს ეს საქმე. 90-აინ წლებში კვლავ მივმართე ჩუღურეთის გამგეობას, მაგრამ მათგან ასეთი პასუხი მივიღე „თუ გსურთ, თავად განათეთ ეკლესიის ნაგებობა, ჩვენ წინააღმდეგი არ ვიქნებით“.

დამერწმუნეთ ტაძრის გარე ფასადის განათება ეკლესიის მრევლს სრულიადაც არ სჭირდება. საღამოობით ტაძარი დაკეტილია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში ტაძრის მესვეურები სხვის დაუხმარებლადაც აგვარებენ ყველა პრობლემას. ამ ტაძრის გარე ფასადის განათება ქალაქს, თბილისელებს სჭირდებათ. ხაზს ვუსვამ, რომ მთელ უბანში, და ეს უბანი ხელისგულზე მოსჩანს თბილისის სხვადასხვა უბნებიდან, არ არის არც ერთი გამორჩეული არქიტექტურული ნაგებობა, არქიტექტურული ორიენტირი. ღამით ამ ძეგლის განათება მართლაც რომ დაამშვენებს თბილისს.

ასევე თუ მერიამ დააყენა საკითხი იმ ნაგებობების აღებისა, რომლებიც ამხინჯებენ დელაქალაქის იერსახეს (რამდენადაც ვიცი ძველ უბნებში აიღეს

რამდენიმე 90-იან წლებში აგებული მხინჯი ნაგებობა, რომლებიც ქალაქის არქიტექტურულ სახეს აუწნებდნენ), მაშინ იქნებ გაითვალისწინონ არა ჩემი, არამედ არქიტექტორებისა და ძეგლთა დაცვის სამსახურის სპეციალისტების აზრი და აღმაშენებლის გამზირზე „ვარდების პარკის“ შესასვლელთან რამდენიმე წლის წინ აგებულ უსახურ შენობასაც მიხედონ, რომელმაც დაფარა წმ. პეტრე და წმ. პავლე მოციქულთა ტაძარი და რომელიც ამასინჯებს მთელ უბანს.

რაც შეეხება ტოლერანტული სულისკვეთების განმტკიცებას, მერიის ახალგაზრდულ ცენტრთან სიამოვნებით ვითანამშრომლებთ და ჩვენს გამოცდილებასაც გავუზიარებთ. უკვე რამდენიმე წელია ჩვენი ეკლესიის ახალგაზრდობა აწყობს ლაშქრობებს თბილისის შემოგარენში, ვასუფთაგვებთ გარემოს ნარჩენებისაგან, ლაშქრობებში ვიწვევთ სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტებსაც, მსგავსი ღონისძიებები ხელს უწყობს სხვადასხვა კონფესიის ახალგაზრდობის დაახლოებას, სუფთა ჰაერზეც ვისვენებთ და ტოლერანტობის პრობლემასაც წარმატებით ვჭრით. მერიასთან თანამშრომლობა საშუალებას მოგვცემს ყველას, ვისაც კი გვადელოვებს ჩვენი ქვეყნის, საზოგადოების მომავალი, უფრო ნაყოფიერი და მასშტაბური გავხადოთ ლიბერალურ-დემოკრატიული ინიციატივები, ხელი შევუწყოთ თბილისელებს რათა ყოველმა აღმსარებლობის წარმომადგენელმა ღირსეულ, სრულფასოვან მოქალაქედ იგრძნოს თავი.

განუსვენე მათ, უფალო!

გიქოშვილი სერგო

* 22. 06. 1940 წ. – ივლიტა

† 17. 02. 2008 წ. – ივლიტა

ჩიტაშვილი სიმონი

* 10. 10. 1920 წ. – ვალე

† 20. 01. 2008 – ვალე

ჩანდლიშვილი სოფიო

* 15. 04. 1930 წ. – ვალე

† 10. 02. 2008 წ. – ვალე

ნასყიდაშვილი – თოთაძე ელენე

* 02. 1929 წ. – ახალქალაქი-ჩუნჩხა

† 23. 01. 2008 წ. – ვალე

ჯანაშვილი მარიამი

* 18. 02. 1923 წ. – ვალე

† 18. 12. 2007 წ. – ვალე

ბადლოშვილი-მამუკაშვილი კეკელა

* 01. 08. 1929 წ. – ივლიტა

† 07. 03. 2008 წ. – ივლიტა

ახალგაზრდული გვერდი

მე ქართველი კათოლიკე ვარ

ამბობენ რომ, ადამიანი რწმენის გარეშე არ არსებობს, „ვინაიდან ერთია ღმერთი, რომელიც ამართლებს წინადაცვეთილებს რწმენის გამო და წინადაუცვეთელებს – რწმენით“ (რომ. 4, 30). ან კიდევ „რწმენით მოვიპოვეთ მისადგომი ამ მადლთან, რომელშიც ვდგავართ“ (რომ. 5, 2).

თითოეულ ჩვენგანს თავისებურად სწამს ღმერთი და აზფოთებს, როცა მის წმიდათაწმიდას – მრწამსს უსამართლოდ და შეურაცხყოფელად შეეხებიან. საუკუნეების განმავლობაში საქართველოში ქართველი კათოლიკე თავს უცხოოდ და დაჩაგრულად არ გრძნობდა, მართლმადიდებელთა გვერდით მოღვაწეობდა და ყოველგვარ სახელმწიფოებრივ თუ საზოგადოებრივ საქმიანობაში დიდი წვლილი შეჰქონდა.

მაგრამ, ამ ბოლო წლებში, გარეშე თუ ადგილობრივი ბნელი ძალების გავლენით, საქართველოში მკვეთრად შეიცვალა ქართველი კათოლიკეების მდგომარეობა. ამჟამად ჩვენს ქვეყანაში არსებული სიტუაცია, ალბათ, ყველასთვის ცნობილია, როცა ქართველობა მართლმადიდებლობასთანაა გაიგივებული და ილახება მრავალი ქართველი კათოლიკის, ქართველი მუსულმანისა თუ გრიგორიანი ქართველის ინტერესი და პიროვნული უფლებები. მტკივნეულია, როცა შენი ქვეყნის მოღალატედ გთვლიან შენი მრწამსის გამო. ასეთი პრობლემა ბევრ ჩვენს თანატოლს აქვს.

ამასთან დაკავშირებით, საქართველოს კათოლიკეთა ახალგაზრდულმა საბჭომ და სამცხე-ჯავახეთის ახალგაზრდებმა ამ პრობლემებზე სასაუბროდ და რამე გამოსავალის მოსაძებნად ჩვენს ეპისკოპოს ჯუზეპე პაზოტოს ვთხოვეთ შეხვედრა.

2008 წლის 23 თებერვალს ეპისკოპოსთან და ახალგაზრდულ საბჭოსთან შესახვედრად უდეს, არალის, ივლიტის, ხიზაბავრის, ახალციხისა და ვალეს მრავალი ახალგაზრდა შეიკრიბა.

ახალგაზრდების ძირითად პრობლემას ამ მხარეში, სარწმუნოებრივი თვალსაზრისით მეტად დაძაბული მდგომარეობა წარმოადგენდა. კერძოდ, მესხეთ-ჯავახეთში რელიგიური უმცირესობის – კათოლიკობის შევიწროების მრავალი ფაქტი იყო წარმოდგენილი ახალგაზრდების მხრიდან, როგორცაა, სხვადასხვა სახის უსაფუძვლო ბრალდებები, იძულებითი გადანათვლა შერეული წყვილების ჯვრისწერის შემთხვევაში, სკოლებსა და სამსახურში შევიწროება კათოლიკობის გამო და მრავალი სხვა პრობლემა, რომელთა პასუხებისა და სამართლებრივი გზების გამოსანახად ერთად ვმსჯელობდით. მე (თ. ჩიტაშვილი) პირადად ვიცნობ ახალგაზრდებს, რომლებიც გადანათვლის შემდეგ ათეისტები გახდნენ და, დარწმუნებული ვარ, ამისაგან არავინ არის დაზღვეული. ამიტომ მიმაჩნია, რომ ამას წერტილი უნდა დაესვას.

ასევე დიდი პრობლემაა ჩვენთვის, როდესაც შეურაცხყოფენ შენს რწმენას, გართმევენ ეკლესიებს და გეუბნებიან რომ, ქართველი კათოლიკე არ არსებობს, ჩვენ, კათოლიკეებს სამშობლოს სიყვარულის ნაკლებობაში და ღალატში გვადანაშაულებენ და ავიწყდებათ იმ დიდი ქართველი კათოლიკე მამულიშვილების დამსახურება, რომელთა გარეშეც საქართველოს ისტორიას საკმაოდ დიდი მონაკვეთი დააკლდებოდა. აქ მათი გვარების ჩამოთვლა საკმაოდ შორს წაგვიყვანდა და ამის აუცილებლობასაც ვერ ვხედავთ, რადგანაც მათ, ვინც არაქართველობაში გვადანაშაულებს, საკმაოდ კარგად მოეხსენებათ საქართველოში თუ საზღვარგარეთ ქართველი კათოლიკეების უზარმაზარი ღვაწლის შესახებ, რაზედაც შეგნებულად ხუჭავენ თვალებს. ვერც ერთი მართლმადიდებელი ვერასოდეს დაგვიმტკიცებს, რომ სამშობლო ჩვენზე მეტად უყვარს, ისევე როგორც, დედამამიშვილები ერთმანეთს ვერ დაუმტკიცებენ თავიანთი სიყვარულის უპირატესობას მშობელი დედის მიმართ. ისიც არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სიყვარული საქმით მტკიცდება და არა სიტყვით.

მართალია, ქართველი კათოლიკე ახალგაზრდები ბევრნი არა ვართ, მაგრამ ჩვენ ვართ ჩვენი ეკლესიის მომავალი და არ ვაპირებთ ჩვენი მრწამსის დათმობას, არ ვაპირებთ გულგრილი მაყურებლები ვიყოთ იმ ფაქტებისა და ქმედებებისა, რაც მიზანმიმართულად ხორციელდება ჩვენს წინააღმდეგ ამ ბოლო წლების განმავლობაში. გვსურს ჩვენი ხმა მივაწვდინოთ საქართველოს მთავრობას, საქართველოს პარლამენტს და არასამთავრობო დაწესებულებებსა თუ ორგანიზაციებს და მოვითხოვთ ჩვენი უფლებების დაცვა.

შეხვედრის დასასრულს მამა ჯუზეპემ რამდენიმე კეთილგონიერული რჩევა მოგვცა და დახმარება აღგვითქვა, ხოლო მამა აკაკიმ გაგვამხნევა და გამძლეობა გვისურვა.

ჩვენ, საქართველოს კათოლიკე ახალგაზრდები მივმართავთ ჩვენს ძმებს – მართლმადიდებლებს, შევეჯიბროთ ერთმანეთს ღმრთისა და მოყვასის სიყვარულში და არა სიძულვილში და ამით მივაღწიოთ საერთო მიზანს, რომელიც ყველასთვის ერთია და ესაა – სასუფეველი ცათა.

თამრიკო ჩიტაშვილი
თეონა ტატალაშვილი

სარჩევი

საგანგებო ჩანართი:
წყალი I-IV

რედაქცია:

მამა გაბრიელე ბრაგანტინი
ნუგზარ ბარდაველიძე
ნატო ბიგვავა
ვერიკო ნოზაძე
მერაბ ღაღანიძე
ზაზა შათირიშვილი
ციცინო ხითარიშვილი

მისამართი:
თბილისი, გია აბესაძის ქ. №4
ტელ.: 98-95-16
რეგისტრაციის № 1853
დაარსდა 1994 წ.
მანანა ანდრიადის მიერ
© „საბა“, 2008

წყალი – გაიშვიათებული და კამათის საგნად ქცეული სიკეთე
საგანგებო ჩანართი

ჯანპოლო საღვინი

ადამიანები ყოველთვის გაცხარებით საუბრობენ წყალზე, როგორც მომავლის ერთ-ერთ აუცილებელ საჭიროებაზე. გახშირდა პუბლიკაციები, ეროვნული თუ საერთაშორისო ხასიათის შეხვედრები იმისათვის, რომ ისაუბრონ

და დასახონ იმ პრობლემიდან გამოსვლის გზები, რასაც ზოგნი უკვე საათის მექანიზმზე დამაგრებულ ბომბად და ახალი კონფლიქტების წყაროდ მიიჩნევენ.

გაერომ 2003 წელი „წყლის საერთაშორისო წლად“ გამოაცხადა და, მას შემდეგ ყოველწლიურად 22 მარტი წყლის საერთაშორისო დღედ აღინიშნება. წყლის პრობლემატიკის ირგვლივ მესამე საერთაშორისო ფორუმი (*World Water Forum -WWF*) 2003 წლის 16-23 მარტს გაიმართა იაპონიაში, ქ. კიოტოში. ამ პერიოდში ერაყში გაჩაღებულმა ომმა შედარებით ნაკლებად პომპეზური თემა დაჩრდილა და მრავალთა ყურადღება ომზე გადაიტანა. ბევრი სახელმწიფოს მეთაური და მინისტრი მოწყდა ამ სამუშაოს და ამიტომაც, ამ მოვლენის ამსახველი ბეჭდური გამოცემაც დაბალხარისხიანი გამოვიდა, ვიდრე ჩვეულებრივ გვთავაზობენ საერთაშორისო კონფერენციები.

წყალი

წყალი რომ ფუნდამენტური სიკეთეა, ყველასთვის ცხადია. თუკი აქამდე მასზე შედარებით ნაკლებს საუბრობდნენ, რადგანაც მიიჩნევდნენ, რომ ყველაფერი, რაც სიცოცხლისთვის აუცილებელია, კამათს არ ექვემდებარებოდა; თუნდაც იმიტომ, რომ წყალი, როგორც ჰაერი, შეუცვლელია: ან არის, ან არა. ისევე როგორც არ საუბრობენ „ჰაერის უფლებაზე“, ასევე არ საუბრობდნენ „წყლის უფლებაზე“, და ეს მანამ, სანამ წყალი (სასმელი) არ გაიშვიათდა, სანამ არ იქცა უსამართლოდ გადანაწილებულ სიკეთედ და მილიონობით ადამიანის სანუკვარ ოცნებად.

წყლის გარეშე არ არსებობს არანაირი სიცოცხლე. ყველა რელიგია წყალს ნაყოფიერების სიმბოლოდ წარმოადგენს; უფრო მეტიც, წყალი ყოველგვარი ნაყოფიერების სათავეა, იგი განწმენდისა და განბანვის ნიშანია.

საზოგადოებრივ აზროვნებაში და მას-მედიაში დღესაც მსგავსი ამბივალენტური მიდგომა არსებობს, გამომდინარე იქიდან, რომ სახეზეა ამოხრებელი წყალდიდობები და უსაშველოდ გრძელი დიდი გვალვები. ყველა რელიგიაში წარმოდგენილი ესა თუ ის რიტუალი ან ღოცვები წვიმის მოსაყვანად თუ სიმშვიდის გამოსაწვევად, იმაზე მეტყველებს, რომ ატმოსფერული ნალექების რეჟიმი არასოდეს გამომდინარეობს ადამიანის სურვილებიდან – მოიყვანოს შესაფერის დროს წვიმა და დაამშვიდოს, როდესაც მოესურვება – და რომ ადამიანი დღევანდელი საგანგაშო მოვლენების სადარაჯოზე უნდა იდგეს.

ამჯერად, ჩვენ წყლის პოზიტიურ და არსებით ფაქტორზე გავამახვილებთ ყურადღებას, რადგანაც ვისაუბრებთ სასმელ და გამოსაყენებლად ვარგის წყალზე, ანუ მასზე, რაც სიცოცხლისათვის აუცილებელია. თუმცა ისინიც მრავლად არიან, რომლებიც მკაფიოდ მიაჩნებენ წყალდიდობების და მათი სიხშირის მატებაზე: 50-იან წლებში დაახლოებით 6-8 ძლიერი სიხშირის წყალდიდობა დაფიქსირდა; 80-იან წლებში წყალდიდობების რიცხვი 18-მდე გაიზარდა, ხოლო 90-იან წლებში 26-მდე. მაგრამ ექსპერტები ჯერ კიდევ სიფრთხილეს იჩენენ იმ საკითხში, რომ ამგვარი ზრდა პირდაპირ დაუკავშირონ დასავლეთში გავრცელებული ინდუსტრიული ეკონომიის სახეობას.

მწყურვალება სამყარო

მართალია, ამ პრობლემაზე საუბარი არ სურთ, მაგრამ საკითხი, რომელიც შეეხება წყურვილს, სტატისტიკურად ძალზე განსხვავდება შიმშილისგან. წყალი ჩვენს პლანეტაზე უხვად არის, მაგრამ აქედან 97,5% მლაშე წყალია, ხოლო დარჩენილი 2,5% – მტკანი და, როგორც საკვების შემთხვევაში გვაქვს, ცუდადაა განაწილებული, და არ მიეწოდება მათ, ვისაც მისი გარდაუვალი საჭიროება აქვს. ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სტატისტიკა ყოველთვის

შედარებითია, მაგრამ ფენომენის სიღრმის შესაცნობად მისი შედეგების მიღება შეიძლება. გაერო-მ ქ. კიოტოს ფორუმის წინააღმდეგ, გამოაქვეყნა რაპორტი წყლის შესახებ, საგანგაშო ციფრებს იძლევიან; კიდევ უფრო პესიმისტურია ის პროსპექტივები, რომ უახლესი 20 წლის მანძილზე, წყლის მომარაგება მესამედით შემცირდება.

მილიარდზე მეტი ადამიანი სატანადოდ ვერ სარგებლობს წყლით. დაახლოებით ორი მილიარდი ვერ სარგებლობს შესაფერისი ჰიგიენური სტრუქტურებით, ხოლო ყოველწლიურად ორი მილიონი ადამიანი იღუპება სუფთა წყლის უკმარისობით გამოწვეული დაავადებებით. დღეში 6.000 ბავშვი იღუპება ამავე მიზეზით. თუმცა, როგორც უკვე ვთქვით, ყველაფრის გამოანგარიშება ძნელია. მაგალითად, ყოველწლიურად 5 მილიონამდე ადამიანი (უმეტესობა ბავშვები) იღუპება დიარეის პრობლემებით, რასაც უმრავლეს შემთხვევაში უვარგისი სასმელი წყალი იწვევს. ჩვენს პლანეტაზე ყოველი მეოთხე ადამიანი ვერ სარგებლობს სუფთა წყლით საკვებისა თუ პირადი ჰიგიენის თვალსაზრისით. მსოფლიო წყლის საბჭოს (WWC) მონაცემების მიხედვით, თითოეული ადამიანის ცხოვრებისათვის საჭიროა დღეში დაახლოებით 50 ლიტრი წყალი: 5 სასმელად, 20 ჰიგიენისთვის, 15 დასაბანად, 10 საკვებისთვის. მაგრამ მსოფლიოს ყველაზე „დაწყურებული“ 40 ქვეყანა დღეში საშუალოდ 10 ლიტრს უნდა დაჯერდეს. სინამდვილეში კი, წყლის მოხმარება მსოფლიოში ასეა განაწილებული: ინდუსტრიაში 20%, 1,80% – სოფლის მეურნეობაში (საჭიროა 1.000 ტონა წყალი ერთი ტონა პურეულის მისაღებად) და 1,8% – ყოფა-ცხოვრებაში.

საჭირო წყლის რაოდენობა, ზოგიერთი ესპერტის მიხედვით 40%-ით შემცირდა უკანასკნელ ოცდაათი წლის მანძილზე, როგორც დემოგრაფიული მატების, ინდუსტრიული თუ სამეურნეო გამოყენების ხარჯზე, ასევე გარემოს დაბინძურების ხარჯზე. დედამიწის მეოთხედ ნაწილს გაუდაბურება ემუქრება, ხოლო ვრცლად გადაშლილი წყლიანი ზონები XX საუკუნეში სრულიად დაშრა. უფრო კონკრეტულად, აფრიკაში ორიდან ერთი ადამიანი იტანჯება წყლის ცუდი ხარისხის ან სულაც წყლის არარსებობით გამოწვეული დაავადების გამო. 300 მილიონზე მეტი აფრიკელი ვერ იღებს სასმელ წყალს და დაახლოებით ყველა ცხოვრობს ისეთ ქვეყანაში, სადაც არ არსებობს საკანალიზაციო გაყვანილობის ქსელი. როგორც შიმშილობის საკითხში, არც ამ პრობლემის გადაჭრას დაუპირისპირდება ვინმე, მაგრამ სხვაობა მაშინვე იჩენს თავს, როდესაც საღონისძიებო ფორმებზე იწყებენ კამათს, უფრო მწვავედ კი, თუ ვინ უნდა დაფაროს ხარჯები. ხოლო შედეგი ისაა, რომ პრობლემა ჯერაც გადაუჭრელია და კიდევ უფრო მძიმდება.

მსოფლიო მოსახლეობის 11% ხარჯავს 88% სასმელ წყალს, ხოლო განვითარების გზაზე მყოფი 80 ქვეყანა წყლის მუდმივად სიმწვავეს განიცდის.

ქ. კიოტოს ფორუმი

ქ. კიოტოს (იაპონია) ფორუმი დელეგატების მრავალრიცხოვანი წარმომადგენლობით გამოირჩეოდა: დაახლოებით 182 ქვეყნიდან ჩამოსული 24.000 დელეგატი, ანუ მოსალოდნელზე სამჯერ მეტი, აქვე იყვნენ 1.300 აკრედიტირებული ჟურნალისტი და ასობით არასამთავრობო ორგანიზაცია. სამუშაოები ჩატარდა როგორც ქ. კიოტოში, ასევე ქ. ოსაკასა და ქ. შიგაში; შედგა სხვადასხვა ხასიათის 351 სესია და 38 სემინარი, ერთი საერთო თემით – წყალი. ცხარე კამათი გაიმართა იმაზე თუ როგორ მოემარაგებინათ სასმელი წყლით და ჰიგიენური სამსახურით (*sanitation*) მსოფლიოს ყველა ბინადარი.

ზოგიერთების მიერ ფორუმზე დასახული დიდი მოლოდინის მიუხედავად, შედეგები საკმაოდ უიმედოა; თუმცა არც პოზიტიური მსჯელობების ნაკლებობა

შეიმჩნეოდა, მაგალითად, როგორც იყო იტალიის დელეგაციის მეთაურის, გარემოს დაცვის მდივნის რობერტო ტორტოლის მიერ, რომელიც ისეთ მოხალისეობრივ საქმიანობაზე აკეთებდა აქცენტს, რაც ერთმანეთში იქნებოდა თავმოყრილი და არა მოვალეობებით დატვირთულ ვრცელ შეთანხმებებში, რომლის განხორციელებაც წვერი ქვეყნების მიერ ვერ ხერხდება.

ფორუმზე მოვალეობად დაისახეს 500 კონკრეტული პროექტი, ხოლო ფორუმი შეაფასეს, როგორც „ნამდვილად მოქმედებისაკენ ორიენტირებულ“ კონფერენციად. თუმცა, სასარგებლო ინტერვენციები ფორუმის გენერალურ შეთანხმებაში ვერ მოთავსდნენ. ასევე ვერ მოხერხდა წყლის პრობლემის მოსაგვარებლად გამიზნული ფინანსების ზრდა, დღეს იგი დაახლოებით 80 მილიარდ დოლარს აღწევს წელიწადში; მისი იმგვარად გაორმაგების საკითხი, რომ 2000 მილიარდს მიუახლოვდეს, რაც დასახული მიზნისთვის არის საჭიროა, ჰაერშივე გაქრა, მისი უკიდურესობის გამო; გ. იუნგი, ფორუმის *Rapporti*-ს თანაავტორი კი აცხადებს, რომ ეს სწორედ ის თანხაა, „რაც იხარჯება გოლფის სათამაშოდ და ძაღლებისა და კატების გამოსაკვებად“. შემდეგ ამ ხარჯებს უნდა დაემატოს ასევე მოხალისეობის წვლილი.

ფრანცუზ გუერქვინი, *Water Action*-ის კოორდინატორი შემდეგს აცხადებს: „საუბარია ასობით ინტერვენციაზე ადგილობრივ შკალაზე, რაც გულისხმობს ინფრასტრუქტურის შექმნას სოფლებამდე სასმელი წყლების მისატანად, წყალგაყვანილობის დანერგვას და გამდინარე წყლების ხელახალ გამოყენებას, რაც მდინარეებს გამოაცოცხლებდა და სამონიტორაჟო მსახურებას დანერგავდა“. ყველაზე სწრაფ მოქმედებას ითხოვს აზიის, აფრიკის და ლათინური ამერიკის ქვეყნები. იტალია ორმოცდაათამდე პროექტს ახორციელებს შუა აღმოსავლეთში, ბალკანეთში, აფრიკასა და აზიაში, მაგრამ საკუთარ სახლში ყველამ უნდა დაიკაპიწოს ხელები. 500-მდე პრაქტიკული საქმიანობა ცალკეულ მთავრობათა ნებას მიენდო, ისე რომ გათვალისწინებული არ იქნა არანაირი ფინანსური მოვალეობა განვითარებული ქვეყნების მიერ, რომლებიც ჩვეულებრივ ლომის წილს თამაშობენ და ვერ დაუთმიათ საკუთარი ფუფუნება.

წამოჭრილი პრობლემები

ფორუმზე წყალთან დაკავშირებით მრავალი პრობლემა წამოიჭრა, საპირისპირო პოზიციებზე აღმოჩნდნენ პოლიტიკოსები და ექსპერტები. ამ პრობლემებიდან მხოლოდ რამდენიმეს ჩამოვთვლით. პირველ რიგში კი ხელსაყრელ საქმიანობას: მრავალმა ქვეყანამ მასიურად მიმართა კაშხალების აგებას წყლის მოსამარაგებლად, საჭიროებისამებრ გასანაწილებლად და „სუფთა“ ენერჯის მისაწოდებლად. მასპინძელმა ქვეყანამ, იაპონიამ, ასეთი სახის კაშხალი ყველა კუთხეში ააგო. დიდი კაშხლების აგების პოლიტიკას უპირისპირდებიან გარემოს დამცველები, ე.წ. ამბიენტალისტები, ისინი ხმამაღლა საუბრობენ გარემოს დაბინძურებაზე და დიდ სოციალურ ხარჯებზე. სავარაუდოდ, კაშხლებიდან და მდინარეთა დაგუბებიდან შეუძლებელია მიიღო აშკარა მოგება, მაგრამ უნდა შეფასდეს ყოველი კონკრეტული შემთხვევა. კარგად არის ცნობილი, როგორ ცდილობდნენ ლამის გამოეშროთ არალის ტბა, მაშინდელ საბჭოთა კავშირში (დღეს უკვე უზბეკეთის და ყაზახეთის ტერიტორია), ან ასუანის ჰესით გამოწვეული პრობლემები. თუმცა მძლავრი კაშხლების აგება მიმდინარეობს ჩინეთში, ინდოეთში და სხვაგან, რაც მკვეთრ დაპირისპირებას იწვევს გარემოს დამცველთა შორის, ცხოველთა ჯიშების დაცვისა და მილიონობით ადამიანის იძულებით გადაადგილების გამო.

ცხარე კამათის საგანი გახლდათ წყალსადენი ნაგებობების პრივატიზაცია (რასაც მაგალითად ხელს უწყობს *მსოფლიო ბანკი*) რაც გაცილებით

რაციონალურს ხდის რესურსების მართვას, ამცირებს დანაკლისს, ქმნის ახალ რესურსებს. მაგრამ მფლობელები ინვესტიციებს ისეთ ინიციატივებში დებენ, რაც ხანგრძლივი დროის მანძილზე ითვალისწინებს მათ მფლობელობას და მყისიერ მოგებებზე გათვლებით, მოსახლეობის საჭიროებებს უგულვებელყოფენ. ადვილი არაა ერთმანეთს დაუპირისპირო ეს ორი მოთხოვნა, *სარგებლიანობა*, რაც წყალში ხედავს ფარულად და ეფექტურად მართულ ეკონომიურ სიკეთეს და *საზოგადო საკეთე*, რაც ითხოვს ინვესტიციებს და ყოველგვარი ეკონომიური ბრუნვის (ყოველ შემთხვევაში, პირდაპირი) გარეშე განხორციელებულ საქმიანობას.

გარდა ამისა, დაძაბულობა არის მათ შორის, ვინც დაუინებით ითხოვს ახალი წყაროების შეკეთებას, ახალი გრუნტების ამოღებას წყლების დინების მიმართულების შეცვლით და ვინც საშიშროებად თვლის ამგვარი ფორმების განხორციელებას, წყაროების შეზღუდული რაოდენობის გამო, რაც ნაწილობრივ უკვე კომპრომიტირებულია, და მოითხოვს წყლის ფუჭად ხარჯვის შემცირებას, უკვე გამოყენებული წყლების ხელახალ გამოყენებას, და არსობრივად, ცხოვრების ისეთ მოდელს, რაც გულისხმობს წყლის მოხმარების მკაცრ შეზღუდვას მსოფლიოში არსებული უზამაზარი დანახარჯის შესამცირებლად, რასაც ნამდვილად მოყვება აზროვნების შეცვლა.

და ბოლოს, ფორუმზე წამოიჭრა აქტუალური პრობლემა, რაც უკავშირდება ფუნდამენტურ საჭიროებას, ანუ უნდა გადაიქცეს თუ არა „წყლის უფლება“, ისევე როგორც საკვების, სამუშაოს შემთხვევაში, ნამდვილ უფლებად, ან ეს მხოლოდ პრინციპის ხაზგასმას უნდა ახდენდეს ყოველგვარი პრაქტიკული შედეგების გარეშე. განვითარებული ქვეყნები, რომლებიც წინააღმდეგობას უწევენ ამ სუბიექტური უფლების დადგენას, შიშობენ, რომ მწყურვალე ადამიანები ამას რომელიმე სასამართლოს გზით შეაფასებენ და იძულებულნი გახდებიან დაფარონ ხარჯები მისი პროლუქტიულობის მიზნით.

ფლორენციის ალტერნატიული „ფორუმი“

სანამ WWF ფორუმი ქ. კიოტოში იმართებოდა, ქ. ფლორენციაში პარალელურად შედგა „წყლის პირველი მსოფლიო ალტერნატიული ფორუმი“ (21-22 მარტი), დაახლოებით 60 ქვეყნის 550 დელეგატის მონაწილეობით. მრავალი მონაწილე გარემოს დაცვის ორგანიზაციებიდან მოდიოდნენ, მათ შორის, კათოლიკური, არასამთავრობო, მისიონერული ორგანიზაციები და *no global*-ის წარმომადგენლები. ფორუმის კოორდინატორი გახლდათ ცნობილი ეკონომისტი რიკარდო პეტრელა (*წყლის მსოფლიო საკონტრაქტო კომიტეტების კოორდინატორი*), რომელიც კარგა ხანია აპროტესტებს გლობალიზაციური და პრივატიზაციული სახის ტენდენციებს მთელს მსოფლიოში. ფორუმში სხვა ცნობილმა პირებმაც მიიღეს მონაწილეობა, რამაც მეტი რეზონანსი შესძინა საკითხს: პორტუგალიელი მარიო სუარესი (*წყლის მსოფლიოს კონტაქტების პრეზიდენტი*) და ინდიელი ეკონომისტი *ვანდანა შივა*. ალტერნატიული ფორუმის დისკუსიის საგანი, ასევე კრიტიკისა, განსაკუთრებით გახლდათ: ტენდენცია, რომ ეროვნული წყალმომსახურების მარკეტინგის გახსნით წყალი გადააქციონ ბიზნესად, მაშინ როცა, საყოველთაო სიკეთე უნდა იყოს; ხელისუფლების სფეროები, რასაც წყლის პრობლემატიკის ფარდის მიღმა აკეთებენ და კონკრეტულ მოვალეობათა სიმწირე მსოფლიოს ძალოვანთა მხრიდან წყლის პრობლემებთან მიმართებაში. შეერთებული შტატები, და არა მარტო ის, ყველა იმ განცხადებას უარყოფს, რაც წყლის საგანგებო ვითარებას უკავშირებს დაბინძურებულ ნარჩენებს და სათბურებს. ზოგიერთი მულტინაციონალი, კერძოდ კი ექვსი მათგანი, თავიანთ კონტროლსაც კი გასწევდნენ წყალმომარაგების მრავალ სისტემაზე და ერთპიროვნულ ძალაუფლებას ჩაიგდებენ ესოდენ მნიშვნელოვან

სიკეთეზე, მათი კერძო ხელებში გადაცემით. როგორც ხედავთ, საქმე ეხება ფრიად საგულისხმო, მაგრამ არცთუ იოლად შესაგუებელ თემებს, თუკი იმ შედეგებს გავითვალისწინებთ, რასაც მივალწევთ ხელთარსებული შეზღუდული რესურსებით, რომლებიც ჯერ ჯერობით არ იზრდებიან.

წმიდა საყდრის პოზიცია

წმიდა საყდარი აქტიურად მონაწილეობდა როგორც ქ. კოტოს ფორუმში, ასევე სხვა ღონისძიებებში, სადაც საუბრები იმართებოდა წყლის თემატიკაზე; საკუთარ ინტერვენციებში იგი ნათელ ჰფენდა პრობლემის ეთიკურ და ჰუმანურ ასპექტებს. კვების მსოფლიო დღესთან დაკავშირებით 2002 წელს იოანე პავლე II-მ მიმართვა გაუგზავნა ჟაკ დიუფოს, *კვების საერთაშორისო ორგანიზაციის* (FAO) გენერალურ დირექტორს, რომელშიც ხაზს უსვამს წყლის მნიშვნელობას, რასაც მიჰყვება ამ დღის თემა: „წყალი, საკვების უზრუნველყოფის წყარო“, გამოითქვა სურვილი, რომ დაფიქრდნენ ამ ელემენტის მნიშვნელობაზე, რომლის გარეშე შეუძლებელია ცხოვრება და რომ წყლის გამოყენება ყოველი ინდივიდის და ხალხის უფლებად იქცეს.

ქ. კოტოში გამართულ წყლის *ფორუმზე* წმ. საყდრის დელეგაციამ ვრცელი ტექსტი გააგზავნა; მასში მრავალი საჭირობოროტო თემა და წინადადებაა წარმოდგენილი. მხედველობაში იდებს წყლის პრობლემატიკას, როგორც კაცობრიობის საერთო სიკეთეს, სხვადასხვა განზომილებებით, არა მხოლოდ ფიზიკური, ეკონომიური და პოლიტიკური, არამედ ეთიკური, სოციალური და რელიგიური. წყალი სოციალური, ეკონომიური და საყოფაცხოვრებო სიკეთეა: მისი მართვა ისეთ ეთიკურ და სოციალურ პრინციპებს მოითხოვს, რაც აცრთუ ადვილად ეგუება სხვა მოთხოვნებს. ტექსტში განსაკუთრებით გამოყოფილია: პიროვნების ღირსების პატივისცემის პრინციპი, ვისთვისაც უმთავრესია წყლის მოხმარება; თანასწორობის პრინციპი (ერებს შორის, თაობებს შორის და ა.შ.); იმ სიკეთეთა საყოველთაო დანიშნულება, რომელთა შორის წყალს წამყვანი ადგილი უჭირავს; სოლიდარობის პრინციპი, რაც კონფლიქტების თავიდან აცილებას დაეხმარება; სუბსიდიის პრინციპი, რაც უწინარესად ადგილობრივ ძალების განვითარებას ითვალისწინებს; თანამონაწილეობის პრინციპი, იმგვარი ფორმით, რომ წყლის მართვაში ჩა ერთოს ყველა, თვით გაჭირვებული ფენაც.

ზოგიერთი საბოლოო დაკვირვება

წყლის საკითხშიც, პრობლემა მაშინ იბადება, როდესაც იგი გაიშვიათდება და ეკონომიურად ძვირფას სიკეთედ იქცევა. უკანასკნელ ხანებში მოხდა იმ ფაქტის გაცნობიერება, რომ წყლის უკმარისობა დღეს არა მხოლოდ ცალკე ადებულ რომელიმე მოსახლეობას აყენებს ზიანს, ან რომელიმე უიღბლო კუთხეს, რაც არაერთხელ დადასტურებულა ისტორიულად, არამედ იგი შეიძლება საჭირობოროტო პრობლემად გადაიქცეს მთელი მსოფლიოსთვის. წყლის უკმარისობა ნიშნავს არაადამიანურ პირობებს ან მილიონობით პიროვნების დაღუპვას, განსაკუთრებით პატარების, და თავად მსოფლიოში სტაბილურობის შერყევას.

პოზიტურად გვეჩვენება ის ფაქტი, რომ მასზე გაიმართოს დისკუსიები და ადამიანებმა ამ საკითხში ერთგვარი სინდისის ქეჯნაც იგრძნონ, თუნდაც ჩვენი ქვეყანა სულაც არ განიცდიდეს წყლის სიმეჩხრეს. გამალებული გლობალიზაციის პირობებში ხალხების თვითგადარჩენა უკვე აღარ არის მხოლოდ ერთი ცალკეული ერის პრობლემა, იგი ყველას პრობლემად იქცევა.

დედამიწის ყველა მკვიდრისთვის ცხოვრების მინიმალური პირობების შექმნა, ყველასთვის ზნეობრივ იმპერატივს უნდა წარმოადგენდეს. მათ შორისაა წყლით მომარაგების საკითხი.

ფორუმზე გაკეთებული რამდენიმე მინიშნებიდან აშკარავდება, რომ დღესდღეობით დედამიწაზე ყველასათვის საკმარისი რაოდენობის წყალია, მაგრამ როგორც ეს საკვების შემთხვევაში გვხვდება, ზოგან იგი ძალზე ჭარბადაა და არ ზოგავენ, ხოლო ზოგან სრულ უწყლობას გრძნობენ. დაფიქრდეთ ჩვენი ქვეყნის სიტუაციაზე, რამდენი წყალი იხარჯება გაფუჭებული მიწების, ღიად დატოვებული ონკანების გამო... და იმიტომ რომ ხალხში არ არსებობს დაზოგვის კულტურა. და მუხედავად იმისა, რომ საქართველო წყლის უზარმაზარ მარაგს ფლობს, წყალი ყოველთვის და ყველგან არ მოდის; რამდენი ღირს 1 ლიტრი მინერალური წყალი ჩვენს ქვეყანაში? ეს ხომ გაბერძლი ციფრია!

წყლის მომარაგება, საგანგებო მდგომარეობის გარდა, მხოლოდ ლიმიტირებულ მანძილზეა შესაძლებელი. ერთ რამ ცხადია, უნდა ავამოქმედოთ საჭირო ინვესტიციები, რათა ეროვნულ თუ რეგიონალურ დონეზე წყალი ხელმისაწვდომი გახდეს იქ, სადაც სჭირდებათ, დაინერგოს წყალგაყვანილობები, სხვადასხვა სექტორზე. საკმარისია დაფიქრდეთ წყლის იმ ვეებერთელა რაოდენობაზე, რასაც უზარმაზარი თანხებით დაფინანსებული სოფლის მეურნეობა ითხოვს.

ბრძოლა სასმელი წყლის მიწოდებაზე ხშირად გაიგივებულია ადამიანის ღირსებისა და სიღარიბის დაძლევისათვის წარმოებულ ბრძოლასთან. წყალი არსებობს, ან სულაც შეიძლება მისი პოვნა; მაგრამ მრავალს, ვისაც წყალი სჭირდება, ხელთ არ გააჩნია მისი მართვის საშუალებები. ამასთანავე, უწყლობა გაცილებით დამღუპველია გაჭირვებული ხალხისთვის. ზოგჯერ წყლის მომსახურების ფორმები იმდენად ძვირია, რომ ადამიანები თავს უფლებას ვერ აძლევენ მოიხმარონ იგი.

წყლის რესურსის მართვა ძალზე მნიშვნელოვანი და დელიკატური საკითხია, რადგანაც იგი თავისუფალ ინიციატივაზეა აკებული, განსაკუთრებით იქ, სადაც წყალი გამეჩხერებულია. კიდევ ერთხელ, საუბარია ადამიანის ძირითადი სიკეთის მართვის ხელმძღვანელობაზე, საჭირო მსხვერპლის გაღებაზე მათი მხრიდან, ვისაც ამის გაკეთება ძალუძს, ოღონდაც თავიდან იქნეს აცილებული, რომ ისეთი კურთხევა, როგორც ბიბლიურად არის წყალი, არ გახდეს კონფლიქტების, ახალი უსამართლობების ან შურისძიების წყარო. ცხადია, ეს არ იყო დვთის ჩანაფიქრი, როდესაც მან გამოიჩინა "წინდაუხედაობა" და კაცობრიობას მიანდო პლანეტის განსაცვიფრებელი, მაგრამ შეხლუდული რესურსები.

მინდა მოკლედ ვისაუბრო ადამიანისა და მისი არსებობისათვის ამ ფუნდამენტურ რეალობაზე და იგი ბიბლიური თვალთახედვით წარმოვიდგინოთ.

ბიბლიის ადამიანი მიჩვეულია, რომ ანგარიში გაუწიოს გაუდაბნოებულ გარემოს, წყალი ყველა სურვილის არქექტიპია და ამიტომაც გვხვდება მისი განმსაზღვრელი ებრაული ტერმინი ასე ხშირად წმიდა წერილში. წყალი თავად ტრანსცენდენტულობის სიმბოლოა.

მცხუნვარე მზისაგან გადამწვარი, გახრიოკებული პანორამა, წალკოტივით აყვავებული ხეობა, უკაცრიელი ადგილი აქა-იქ მეჩხერი ხეებითა და ბუჩქებით: ეს ყველაფერი შეიძლება რომელიმე აღმოსავლური პეიზაჟის სტერეოტიპი გეგონოთ, მაგრამ სინამდვილეში იგი ბიბლიური ადამიანის აბიტატი-ია და სწორედ ასეა, წყალი გუშინაც და დღესაც კარდინალურ მოთხოვნილებას წარმოადგენს, ბოშებისა და მეუღებნოების იდეათა და სიმბოლოთა არქექტიპია. სიტყვა *მაჯიმ* ანუ წყალი დაახლოებით 580 -ჯერ მეორდება *ძველ აღთქმაში*, მისი ექვივალენტი ბერძნული სიტყვა *ჰედორ* კი ახალ აღთქმაში 80-ჯერ (მათი

უმრავლესობა მარტო იოანეს სახარებაში); ძველი აღთქმის დაახლოებით 1.500 ფრაზა და ახალი აღთქმის 430-ზე მეტი, წყლით არის „გაუღენთილი“, რადგანაც ციტირებული ტერმინების გარდა ეს რეალობის ნამდვილი თანავარსკვლავედია, რაც ამ ძვირფასი ელემენტის ირგვლივ ტრიალებს, დაწვებული საშიში ჯაშით ანუ ზღვით, ან კიდევ უფრო ნაცნობი იორდანიტ და შემდეგ წვიმებით (წელიწადის დროთა შესაბამისად სხვადასხვა ებრაული სახელებით მოხსენიებულნი), წყაროებით, მდინარეებით, ჩანჩქერებით, არხებით, ჭებით, წყალსაცავებით, ზეციური ავზებით, წარღვნებით, ოკეანით და ა.შ. აღარაფერს ვამბობთ ამ სიტყვაზე (წყალი) აგებულ ზმნებზე, როგორცაა სმა, დაწყურება, წყურვილის მოკვლა, გადასხმა, ჩაძირვა (ახალაღთქმისეული ბერძნულით „მონათვლა“), განბანვა, განწმენდა...

წყალი იდეალურად გასდევს საღვთო წერილის გვერდებს და თან მემკვიდრეობით წყურვილზე გვესაუბრება, რომელიც გვალვით დაღდასმულ გეოგრაფიულ და ეკოლოგიურ მხარეს უკავშირდება. ამაოდ როდი იწყება ბიბლია ნათლისა და წყლის შექმნით (დაბ. 1,3-10) და წვიმით და წყაროების წარმოქმნით (დაბ. 2, 4-6) და ასე მთავრდება „სიცოცხლის წყლის მდინარე, ბროლივით ჭვირვალი, რომელიც ღვთისა და კრავის ტახტიდან მოედინება“ (გამოცხ. 22, 1). მათ შუაში კი წყლისა და წყურვილის მოკვლის მარადიულ და გაშმაგებულ ძიებას ვხვდებით. გასახსენებლად, უდაბნოში მყოფი ისრაელიც კმარა, როდესაც გაჰყვრის: „მოგვეცი სასმელი წყალი!“ (გამოსვ. 17, 2), ან თუნდაც გვალვა, რომელიც ზეციურ წყევად აღიქვს ღვთის სახელით წინასწარმეტყველის პირით ნათვამი: „ვფიცავ უფალს, ისრაელის ღმერთს, რომლის წინაშეც ვდგევარ, რომ არ იქნება ამ წლებში არც ცვარი და არც წვიმა, თუ არა ჩემი სიტყვით“ (1 მეფ. 17, 1).

იერემიამ ერთ-ერთი ყველაზე ცოცხალი და დრამატული პორტრეტი დაგვიტოვა ახლო-აღმოსავლეთის ამ ენდემურ ჭრილობაზე: „დიდებულებმა გაგზავნეს თავიანთი ჭაბუკები წყალზე; მივიდნენ ღრმულებთან, ვერ იპოვეს წყაილ, დაბრუნდნენ ცარიელი ჭურჭლებით დარცხვნილნი და გაწბილებულნი. რადგან მიწა დასკდა, წყალი რომ არ იყო ქვეყანაზე, შერცხვნიენ მიწის მუშაკნი, თავები დაიბურს. რადგანაც ირემმაც ველზე შობა და იქ დატოვა, რადგანაც არ იყო ბალახი. და კანჯარნიც იდგნენ ხრიოკ მადლობებზე, ტურების მსგავსად ისუნთქავდნენ ჰაერს, დაებინდათ თვალები, რადგან არ იყო ბალახი“ (14, 3-6).

სწორედ ამიტომ სჯერათ, როდესაც შავი ღრუბლები ჩამოწვება და წვიმა წამოვა, ღვთიური კურთხევა მოდის ზეციდან, როგორც მეორე რჯულში ვკითხულობთ: „გაგიხსნის უფალი თავის კეთილ საუნჯეს, ზეცას, რათა მისცეს წვიმა შენს მიწას თავის დროზე და აკურთხოს შენი ხელის ყოველი საქმე“ (28, 12). შემოქმედი, ყოველი კაცის მამა, სწუხს თავისი ქმნილებების გამო, განურჩევლად მათი დამსახურებებისა, როგორც იესო იტყვის: „ვისაც თავისი მზე ამჰყავს ბოროტთა და კეთილთა თავზე და წვიმას უგზავნის მართლებს და უსამართლოებს“ (მათ. 5, 45). ხოლო როდესაც გაზაფხული დგება თავისი შხაპუნა წვიმებით, მეღავითნე – არაჩვეულებრივად პოეტური ხატოვნებით (65, 10-14) წარმოიდგენს, რომ უფალი თავისი სარწყავით მიაბიჯებს და „მის კვლებს არწყულებ, ასწორებ მის ბელტებს, უუქუნა წვიმით აღბობ, მის აღმონაცენს აკურთხებ... შენი ნაკვალევიდან წვეთავს სიმსუქნე, წვეთავენ უდაბნოს საძოვრებზე... და იღაღადებენ და იმღერიან“.

აღამიანს თავისი წვლილი შეაქვს სარწყავი არხების გაყვანით და ტექნიკით: საკმარისია მონახულოთ გალილეაში მეგიდოს სიმაგრის, უმძლავრესი წყალგაყვანილობა ან გაუყვეთ 540 მეტრის მიწისქვეშა დერეფანს, რომელიც ჩვ.წ-ად-მდე VIII ს-ში გათხარა მეფე ეზეკიელმა, გიქონის წყაროდან იერუსალიმში, სილოს წყალსაცავამდე წყლის გასაყვანად (სტამბულის არქეოლოგიურ მუზეუმში დაცულია ერთი დაფა, რომელზეც წარმოდგენილია

უკანასკნელი დიაფრაგმის დაცემისა და ორივე მხრიდან გათხრებზე მომუშავე ადამიანების შეხვედრის ამაღლებელი მომენტი).

ამრიგად, წყალი გამორჩეული სიმბოლოა ღვთის, სიცოცხლის წყაროსი. საკმარისია გავიხსენოთ იერემიას დაუვიწყარი შედარება: „მე ცოცხალი წყლის წყარო დამტოვეს, რათა თავიანთთვის ამოეკვეთათ ჭები, დაბზარული ჭები, რომლებიც ვერ დააკავებენ წყალს“ (2, 13). წყალი ღვთიური სიტყვის ნიშანია, რის გარეშეც ყოველივე დაუღუპებოდა და გახმებოდა. „აჰა, დგება დღეები – ამბობს უფალი ღმერთი – როცა მოვაგლენ ქვეყანაზე შიმშილს, არა შიმშილს პურისას და წყურვილს წყლისა, არამედ უფლის სიტყვების მოსმენისას... როგორც წვიმა და და თოვლი ჩამოდის ზეციდან და იქ აღარ ბრუნდება, თუ არ დაარწყულა დედამიწა, თუ არ გაანაყოფიერა და არ ააყვავა იგი, არ მისცა თესლი მთესველს და პური მჭამელს, ასეთი იქნება ჩემი სიტყვა, რომელიც გამოდის ჩემი პირიდან“ (ამოს 8, 11; ეს. 55, 10-11).

წყალი ისრაელზე მოფენილი ღვთიური სასოების სიმბოლოა: „ის აგვაგებს სიბრძნით, როგორც ფისონი და როგორც ტიგროსი მწიფობისას. ის აგვაგებს გონიერებით როგორც ეფრატი და როგორც იორდანე მკისას, ის ასხივებს სწავლას, როგორც ნათელი, როგორც ხერმონი შურისძიების უამს... მე ვარ მდინარედან წამოსული არხივით და ბალისკენ წასული წყლის ნაკადივით. მე ვთქვი: მოვრწყავ ჩემს ბაღს და მოვრწყავ ჩემს კალოს! და აჰა, ჩემი არხი მდინარედ გადაიქცა, ხოლო ჩემი მდინარე ზღვად“ (სიბრძნე ზირაქისა 24, 23-25, 28-29).

წყალი აუწყებს მესიანურ ერას და კაცობრიობის ახალ დაბადებას: „რადგან უდაბნოში წყალი ამოხეთქავს და ტრამაღზე – ნაკადულები. და იქცევა ხრიოკი ტბად და უწყლო ადგილი - წყლის წყაროდ“ (ესაია 35, 6-7). უფრო მეტიც, წყალი ხდება ქრისტეს ემბლემა, როგორც ამას გუმანით გრძობს იგი სამარიტელ დედაკაცთან კარგად ნაცნობ დიალოგში: „ხოლო ვინც დაღვეს წყლიდან, რომელსაც მე მივცემ მას, საუკუნოდ არ მოწყურდება. რადგან წყალი, რომელსაც მე მივცემ, მასში გადაიქცევა წყლის წყაროდ, რომელიც საუკუნოდ სიცოცხლედ იღინებს“ (იოან. 4, 14). ამიტომაც ამოწმებს ასე დაჟინებით მახარობელი, რომ ქრისტეს ნეკნიდან „გადმოსკდა სისხლი და წყალი“ (19, 34). და როგორც სამარიტელ დედაკაცთან წარმოთქმულში ჩანს, წყალი ხდება ასევე მორწმუნე ადამიანის ახალი სიცოცხლის ნიშანი, რომელზეც ღვთის სული მოეფინა. იესო, ებრაული კარვობის დღესასწაულზე (რომელიც სწორედ სილოსის წყლების რიტუალს გულისხმობდა), ასე აცხადებს: „თუ ვინმეს სწყურია, მოვიდეს ჩემთან და შესვას. ვისაც ჩემი სწამს, როგორც წერილი ამბობს, მისი მუცლიდან იღინებენ ცოცხალი წყილს მდინარეები. ეს მან იმ სულზე თქვა მის მორწმუნეებს რომ უნდა მიეღოთ“ (იოან. 7, 37-39).

***წყალი სიმბოლოა იმ ღმრთისა,
ვისზეც მწყურვალეა ადამიანი:
„როგორც ირემი მიიღტვის წყლის ნაკადულებისკენ,
ისე მოიღტვის ჩემი სული...“***

ამრიგად, წყალი მორწმუნე კაცის ახალი ცხოვრების სახებაა, რომელიც მისით განიწმინდავს ცოდვიან გულს („ყველა ჩემი ბრალისაგან განმბანე“ (ფს. 51, 4), იმ დიდებული რიტუალით, რაც თითქმის ყველა რელიგიურ კულტურაშია დამკვიდრებული. იგი იმ შინაგანი აღდგენის სიმბოლოცაა, რომელიც სამართლიანობის აყვავებას ისახავს მიზნად: „და იქნება იგი წყლის ნაკადებთან დანერგილი ხესავით; თავის დროზე რომ იძლევა ნაყოფს და ფოთოლი მისი არ დაჭკნება“ (ფს. 1, 3).

მაგრამ წყალი, პირველ რიგში, მაინც რჩება იმ ღვთის სიმბოლოდ, რომელიც მარადჟ მისით მწყურვალეა და ეს არის მარადიული ლოცვა ღვთის მაძიებელთა, როგორც გალობს ფსალმუნები 42 (2-3-) და 63 (2): „როგორც ირემი მიიღტვის წყლის ნაკადულებისკენ, ისე მოიღტვის ჩემი სული შენსკენ ღმერთო... სწყურისხარ ჩემს სულს (სიტყვასიტყვით უნდა იყოს „ჩემი ყელი“)... ღმერთო, შენ ხარ ჩემი ღმერთი, ცისკრის ჟამიდან გეძებ, სწყურისხარ ჩემს სულს, შენზე ნაღვლობს ჩემი სული უკაცრიელ და გამოფიტულ უწყლო მიწაზე...“.